

Republica Moldova

PARLAMENTUL

COD Nr. CP1316/2000
din 26.10.2000

CODUL FAMILIEI

Publicat : 26.04.2001 în MONITORUL OFICIAL Nr. 47-48 art. 210 Data intrării în vigoare

Versiune în vigoare din 03.09.2010, în baza modificărilor prin

[LP167 din 09.07.10, MO155-158/03.09.10 art.551](#)

Parlamentul adoptă prezentul cod.

TITLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul 1

LEGISLAȚIA FAMILIALĂ

Articolul 1. Legislația familială și alte acte ce conțin norme ale dreptului familiei

(1) Legislația familială constă din prezentul cod și din alte acte normative adoptate în cazurile și în limitele prevăzute de acesta.

(2) Guvernul este în drept să adopte acte normative în domeniul dreptului familiei în cazurile prevăzute de prezentul cod, de alte legi și de decretele Președintelui Republicii Moldova.

(3) Dacă există divergențe între prezentul cod și convențiile și tratatele ce reglementează relațiile familiale, la care Republica Moldova este parte, au prioritate reglementările internaționale.

Articolul 2. Principiile de bază ale legislației familiale

(1) Familia și relațiile familiale în Republica Moldova sînt ocrotite de stat.

(2) Numai căsătoria încheiată la organele de stat de stare civilă (denumite în continuare *organe de stare civilă*) generează drepturile și obligațiile de soți prevăzute de prezentul cod.

(3) Relațiile familiale sînt reglementate în conformitate cu următoarele principii: monogamie, căsătorie liber consimțită între bărbat și femeie, egalitate în drepturi a soților în familie, sprijin reciproc moral și material, fidelitate conjugală, prioritate a educației copilului în familie, manifestare a grijii pentru întreținerea, educația și apărarea drepturilor și intereselor membrilor minori și ale celor inapți de muncă ai familiei, soluționare, pe cale amiabilă, a tuturor problemelor vieții familiale, inadmisibilitate a amestecului deliberat în relațiile familiale, liber acces la apărarea, pe cale judecătorească, a drepturilor și intereselor legitime ale membrilor familiei.

Articolul 3. Relațiile sociale reglementate de prezentul cod

Prezentul cod stabilește condițiile și modalitatea de încheiere, încetare și declarare a nulității căsătoriei, reglementează relațiile personale nepatrimoniale și patrimoniale născute din căsătorie, rudenie și adopție, condițiile, modalitatea, formele și efectele protecției juridice a copiilor orfani și a celor rămași fără ocrotire părintească sau aflați în alte situații vulnerabile precum și alte relații sociale similare celor familiale.

Articolul 4. Aplicarea legislației civile

Pentru reglementarea relațiilor personale nepatrimoniale și patrimoniale dintre membrii familiei, prevăzute la art.3, nereglementate de legislația familială, se aplică legislația civilă în măsura în care aceasta nu contravine esenței relațiilor familiale.

Capitolul 2

REALIZAREA ȘI APĂRAREA DREPTURILOR FAMILIALE

Articolul 5. Egalitatea în relațiile familiale

(1) Toate persoanele căsătorite au drepturi și obligații egale în relațiile familiale, indiferent de sex, rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, opinie, apartenență politică, avere și origine socială.

(2) Drepturile și obligațiile familiale sînt legate de titularii lor și nu pot fi cedate persoanelor terțe.

Articolul 6. Realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor familiale

(1) Cetățenii își realizează de sine stătător drepturile ce le aparțin și iau naștere din relațiile familiale, dacă prezentul cod nu prevede altfel.

(2) Realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor familiale nu trebuie să lezeze drepturile, obligațiile, libertățile și interesele legitime ale altor membri ai familiei și ale altor cetățeni.

Articolul 7. Ocrotirea drepturilor familiale

(1) Drepturile familiale sînt ocrotite de lege, cu excepția cazurilor cînd acestea sînt realizate contrar destinației sau contrar prevederilor legale.

(2) Drepturile familiale sînt ocrotite de autoritățile abilitate ale administrației publice, iar în anumite cazuri și de instanțele judecătorești.

(3) Mijloacele de ocrotire a drepturilor familiale sînt stabilite de prezentul cod, de alte legi și acte normative.

Articolul 8. Aplicarea prescripției

(1) Cerințele ce țin de relațiile familiale sînt imprescriptibile, cu excepția cazurilor cînd termenele pentru apărarea dreptului lezat sînt prevăzute în mod expres de prezentul cod.

(2) La examinarea cerințelor ce țin de relațiile familiale, instanța judecătorească aplică normele care reglementează prescripția în conformitate cu prevederile articolelor respective ale Codului civil.

TITLUL II

CĂSĂTORIA

Capitolul 3

CONDIȚIILE ȘI MODALITATEA DE ÎNCHEIERE A CĂSĂTORIEI

Articolul 9. Încheierea căsătoriei

(1) Încheierea căsătoriei are loc la organele de stare civilă.

(2) Drepturile și obligațiile juridice ale soților iau naștere din ziua înregistrării căsătoriei la organele de stare civilă.

Articolul 10. Declarația de căsătorie

(1) Declarația de căsătorie se depune personal de cetățenii care doresc să se

căsătorească la organul de stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul unuia dintre ei sau al părinților unuia dintre ei.

(2) În declarația de căsătorie, viitorii soți trebuie să indice că nu există nici un impediment legal la căsătorie.

(3) Depunerea declarației de căsătorie și înregistrarea căsătoriei au loc în modul stabilit pentru înregistrarea de stat a actelor de stare civilă.

Articolul 11. Condițiile de încheiere a căsătoriei

(1) Pentru încheierea căsătoriei este necesar consimțământul reciproc, neviciat, exprimat personal și necondiționat, al bărbatului și femeii care se căsătoresc, precum și atingerea de către ei a vârstei matrimoniale.

(2) Persoanele care doresc să se căsătorească sînt obligate să se informeze reciproc despre starea sănătății lor.

Articolul 12. Modalitatea de încheiere a căsătoriei

(1) Încheierea căsătoriei se face în prezența persoanelor care se căsătoresc, după expirarea unui termen de cel puțin o lună din momentul depunerii de către ele a declarației de căsătorie.

(2) Dacă există motive temeinice, la cererea persoanelor care doresc să se căsătorească, șeful oficiului de stare civilă poate reduce termenul indicat la alin.(1), iar în cazuri excepționale (pericol pentru viață, graviditate, nașterea copilului etc.), căsătoria poate fi încheiată chiar în ziua depunerii declarației.

(3) Termenul maximal ce se stabilește pentru încheierea căsătoriei nu va depăși două luni de la data depunerii declarației de căsătorie.

Articolul 13. Examenul medical al persoanelor care doresc să se căsătorească

(1) Persoanele care doresc să se căsătorească sînt supuse unui examen medical gratuit obligatoriu.

(2) Rezultatul examenului medical se comunică numai persoanei examinate, eliberindu-i-se un certificat ce atestă trecerea controlului respectiv, care se prezintă organului de stare civilă.

(3) Modul, termenul și limitele examenului medical sînt stabilite de Guvern.

Articolul 14. Vîrsta matrimonială

(1) Vîrsta matrimonială minimă este de 18 ani.

(2) Pentru motive temeinice, se poate încuviința încheierea căsătoriei cu reducerea vîrstei matrimoniale, dar nu mai mult decît cu doi ani. Reducerea vîrstei matrimoniale va fi încuviințată de autoritatea administrației publice locale în a cărei rază teritorială își au domiciliul persoanele care doresc să se căsătorească, în baza cererii acestora și acordului părinților minorului.

Articolul 15. Impedimente la căsătorie

(1) Nu se admite încheierea căsătoriei între:

- a) persoane dintre care cel puțin una este deja căsătorită;
- b) rude în linie dreaptă pînă la al IV-lea grad inclusiv, frați și surori, inclusiv cei care au un părinte comun;
- c) adoptator și adoptat;
- d) adoptat și rudă a adoptatorului în linie dreaptă, pînă la al II-lea grad inclusiv;
- e) curator și persoană minoră aflată sub curatela acestuia, în perioada curatelei;
- f) persoane dintre care cel puțin una a fost lipsită de capacitatea de exercițiu;
- g) persoane condamnate la privațiune de libertate în perioada cînd ambele își ispășesc pedeapsa;
- h) persoane de același sex.

(2) Orice persoană poate face opunere la căsătorie, dacă există un impediment legal ori dacă nu sînt îndeplinite alte cerințe ale legii, expunîndu-și în scris motivele și anexînd dovezile invocate. Organul de stare civilă este obligat să verifice opunerile și, dacă acestea se confirmă, să refuze încheierea căsătoriei.

Capitolul 4

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PERSONALE ALE SOȚILOR

Articolul 16. Egalitatea soților în relațiile familiale

(1) Toate problemele vieții familiale se soluționează de către soți în comun, în conformitate cu principiul egalității lor în relațiile familiale.

(2) Fiecare dintre soți este în drept să-și continue ori să-și aleagă de sine stătător îndeletnicirea și profesia.

(3) Soții își determină domiciliul în mod liber și independent.

(4) Relațiile dintre soți se bazează pe stimă și ajutor reciproc, pe obligații comune de întreținere a familiei, de îngrijire și educație a copiilor.

Articolul 17. Alegerea numelui de familie de către soți

(1) La încheierea căsătoriei, soții, la dorință, își aleg numele de familie al unuia dintre ei sau cel format prin conexarea numelor ambilor drept nume de familie comun ori fiecare dintre ei își păstrează numele de familie pe care l-a purtat pînă la căsătorie, ori conexează numele de familie al celuilalt soț la numele de familie propriu.

(2) Conexarea numelor de familie nu se admite cînd cel puțin unul dintre ele este dublu.

(3) Schimbarea numelui de familie al unuia dintre soți nu implică schimbarea numelui de familie al celuilalt soț.

(4) În momentul înregistrării divorțului, soții pot păstra numele de familie ales la încheierea căsătoriei sau pot reveni la numele de familie purtat pînă la încheierea acestei căsătorii.

Articolul 18. Relațiile nepatrimoniale ale soților

(1) Relațiile nepatrimoniale ale soților sînt reglementate de prezentul cod.

(2) Soții își datorează reciproc sprijin moral și fidelitate conjugală.

Capitolul 5

REGIMUL LEGAL AL BUNURILOR SOȚILOR

Articolul 19. Noțiunea regimului legal al bunurilor soților

(1) Bunurile dobîndite de către soți în timpul căsătoriei sînt supuse regimului proprietății în devălmășie.

(2) Regimul legal al bunurilor soților acționează în măsura în care nu este modificat de contractul matrimonial.

Articolul 20. Proprietatea în devălmășie a soților.

(1) Bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației.

(2) Sînt proprietate în devălmășie bunurile procurate din contul:

a) veniturilor obținute de fiecare dintre soți din:

- activitatea de muncă;

- activitatea de întreprinzător;

- activitatea intelectuală;

b) premiilor, indemnizațiilor și altor plăți, cu excepția celor care au un caracter de compensare (ajutor material, despăgubire pentru vătămarea sănătății etc.);

c) altor mijloace comune.

(3) Sînt proprietate în devălmășie a soților bunurile mobile și imobile, valorile mobiliare, depunerile și cotele de participație în capitalul social din instituțiile financiare sau societățile comerciale, care au fost construite, constituite, procurate sau făcute din contul mijloacelor comune, precum și alte bunuri dobândite în timpul căsătoriei, chiar dacă sînt procurate sau depuse pe numele unuia dintre soți.

(4) Dreptul la proprietate în devălmășie se extinde și asupra soțului care nu a avut un venit propriu, fiind ocupat cu gospodăria casnică, cu educația copiilor sau din alte motive temeinice.

(5) Sînt proprietate în devălmășie a soților bunurile care au fost dobândite din ziua încheierii căsătoriei pînă în ziua încetării acesteia. Instanța judecătorească este în drept, în baza cererii soțului interesat care nu este vinovat de desfacerea căsătoriei, să declare bunurile dobândite de către el în perioada cît soții au dus gospodării separate proprietate a acestuia.

Articolul 21. Dreptul soților de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune

(1) Soții, de comun acord, posedă, folosesc și dispun de bunurile comune.

(2) Fiecare dintre soți este în drept să încheie convenții prin care să dispună de bunurile comune, cu excepția bunurilor imobile, acordul celuilalt soț fiind prezumat.

(3) Convenția contrară dispozițiilor prezentului cod, prin care se micșorează

ori se suprimă comunitatea de bunuri, este declarată nulă de către instanța judecătorească.

(4) Convenția încheiată de unul dintre soți poate fi declarată nulă de către instanța judecătorească, la cererea celuilalt soț, dacă se va stabili că cealaltă parte a convenției a știut sau trebuia să fi știut că al doilea soț este împotriva încheierii convenției respective. Cererea privind declararea nulității convenției poate fi depusă în termen de 3 ani din momentul când celălalt soț a aflat sau trebuia să fi aflat despre încheierea acesteia.

(5) Unul dintre soți nu poate, fără consimțământul expres al celuilalt, să rezilieze contractul de închiriere a spațiului de locuit, să înstrăineze casa sau apartamentul ori să limiteze prin acte juridice dreptul la locuință al celuilalt soț.

Articolul 22. Proprietatea personală a soților

(1) Bunurile care au aparținut fiecăruia dintre soți pînă la încheierea căsătoriei și bunurile primite în dar, obținute prin moștenire sau în baza altor convenții gratuite de către unul dintre soți în timpul căsătoriei, sînt proprietate personală a fiecăruia dintre soți.

(2) Lucrurile de uz personal (îmbrăcămîntea, încălțămîntea și alte obiecte), cu excepția bijuteriilor de preț și altor obiecte de lux, sînt proprietate personală a soțului care le folosește, indiferent de timpul și modul de dobîndire.

Articolul 23. Recunoașterea bunurilor personale ale soților proprietate în devălmășie a acestora

Bunurile ce aparțin fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute de instanța judecătorească proprietate în devălmășie a acestora dacă se va stabili că, în timpul căsătoriei, din contul mijloacelor comune ale soților sau al mijloacelor unuia dintre soți ori în urma muncii numai a unuia dintre soți, valoarea acestor bunuri a sporit simțitor (reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc.).

Articolul 24. Urmărirea bunurilor soților

(1) Fiecare soț răspunde pentru obligațiile proprii cu bunurile proprietate personală și cu cota-parte din proprietatea în devălmășie, care poate fi determinată de către instanța judecătorească la cererea creditorului.

(2) Soții răspund cu întreg patrimoniul lor pentru obligațiile care au fost

asumate în interesul familiei, fie și numai de unul dintre ei, precum și pentru repararea prejudiciului cauzat ca urmare a săvârșirii de către ei a unei infracțiuni, dacă prin aceasta au sporit bunurile comune ale soților.

Articolul 25. Împărțirea proprietății în devălmășie a soților

- (1) Împărțirea proprietății în devălmășie a soților poate fi făcută atât în timpul căsătoriei, cât și după desfacerea ei, la cererea oricăruia dintre soți.
- (2) Proprietatea în devălmășie poate fi împărțită în baza acordului dintre soți.
- (3) În caz de neînțelegere, determinarea cotei-părți a fiecărui soț în proprietatea în devălmășie, precum și împărțirea acesteia în natură, se face pe cale judecătorească.
- (4) La împărțirea proprietății în devălmășie, instanța judecătorească, la cererea soților, stabilește bunurile ce urmează să fie transmise fiecăruia dintre ei. Dacă unuia dintre soți îi sînt transmise bunuri care depășesc cota ce-i revine, celuilalt soț i se poate stabili o compensație bănească sau de altă natură.
- (5) Bunurile procurate pentru copiii minori (îmbrăcăminte, încălțăminte, rechizite școlare, instrumente muzicale, jucării etc.) se transmit gratuit soțului împreună cu care locuiesc copiii.
- (6) Depunerile făcute de soți pe numele copiilor lor minori sînt proprietate a copiilor și nu se iau în considerare la partaj.
- (7) Dacă bunurile comune au fost împărțite în timpul căsătoriei, acestea devin bunuri personale ale soților, iar bunurile care nu au fost împărțite, precum și bunurile dobîndite ulterior de către soți, sînt proprietate în devălmășie a acestora.
- (8) Pentru împărțirea bunurilor proprietate în devălmășie a soților a căror căsătorie a fost desfăcută, se stabilește un termen de prescripție de 3 ani.

Articolul 26. Determinarea cotelor-părți în proprietatea în devălmășie a soților

- (1) La împărțirea proprietății în devălmășie a soților și determinarea cotelor-părți din aceasta, părțile soților sînt considerate egale dacă contractul matrimonial nu prevede altfel.
- (2) Instanța judecătorească este în drept să diferențieze cotele-părți în

proprietatea în devălmășie a soților, ținând cont de interesele unuia dintre soți și/sau de interesele copiilor minori.

(3) La împărțirea proprietății în devălmășie a soților, datoriile comune se împart între ei proporțional cotelor-părți ce le-au fost repartizate.

Capitolul 6

REGIMUL CONTRACTUAL AL BUNURILOR SOȚILOR

Articolul 27. Contractul matrimonial

Contractul matrimonial este convenția încheiată benevol între persoanele care doresc să se căsătorească sau între soți, în care se determină drepturile și obligațiile patrimoniale ale acestora în timpul căsătoriei și/sau în cazul desfacerii acesteia.

Articolul 28. Încheierea contractului matrimonial

(1) Contractul matrimonial poate fi încheiat pînă la înregistrarea căsătoriei sau, în orice moment, în timpul căsătoriei.

(2) Contractul matrimonial, încheiat pînă la înregistrarea căsătoriei intră în vigoare la data înregistrării acesteia.

(3) Contractul matrimonial se încheie în formă scrisă și se autentifică notarial. Nerespectarea acestor prevederi atrage nulitatea contractului.

Articolul 29. Conținutul contractului matrimonial

(1) Prin contractul matrimonial soții pot modifica regimul legal al proprietății în devălmășie stabilit la art.20.

(2) Contractul matrimonial poate stabili că toate bunurile dobîndite de fiecare dintre soți în timpul căsătoriei sînt proprietate personală a soțului care le-a dobîndit.

(3) Contractul matrimonial încheiat în timpul căsătoriei nu are acțiune retroactivă. Bunurile dobîndite pînă la încheierea contractului sînt supuse regimului legal prevăzut de prezentul cod.

(4) Soții sînt în drept să determine în contractul matrimonial drepturile și obligațiile privind întreținerea reciprocă și modul de participare a fiecăruia la veniturile obținute de fiecare dintre ei și la cheltuielile comune, bunurile ce vor fi transmise fiecăruia dintre soți în caz de partaj, precum și să stabilească alte

clauze patrimoniale, inclusiv sancțiuni patrimoniale pentru soțul culpabil de desfacerea căsătoriei.

(5) Drepturile și obligațiile prevăzute în contractul

matrimonial pot fi limitate la un anumit termen sau pot fi puse în dependență de survenirea sau nesurvenirea anumitelor condiții.

(6) Părțile nu sînt în drept să stipuleze în contractul matrimonial clauze care ar afecta capacitatea juridică sau de exercițiu a soților, dreptul lor de adresare în instanța judecătorească pentru reglementarea relațiilor personale dintre ei, inclusiv a drepturilor și obligațiilor dintre ei și copiii lor, care ar limita dreptul soțului inapt de muncă la întreținere, care ar leza drepturile și interesele legitime ale soților sau ale

unuia dintre ei, precum și clauze care contravin principiilor și naturii relațiilor familiale.

Articolul 30. Modificarea și rezilierea contractului matrimonial

(1) Contractul matrimonial poate fi modificat sau, reziliat în orice moment, în baza acordului dintre soți. Acordul privind modificarea sau rezilierea contractului matrimonial se întocmește în scris și se autentifică notarial.

(2) Nu se admite refuzul, unilateral de executare a clauzelor contractului matrimonial.

(3) La cererea unuia dintre soți, instanța judecătorească poate modifica sau rezilia contractul matrimonial în modul și temeiurile prevăzute de Codul civil.

Articolul 31. Încetarea și declararea nulității contractului matrimonial

(1) Clauzele contractului matrimonial se sting din momentul încetării căsătoriei, cu excepția celor care au fost stipulate pentru perioada de după încetarea căsătoriei.

(2) Contractul matrimonial, în baza temeiurilor prevăzute de Codul civil, poate fi declarat nul, total sau parțial, de către instanța judecătorească.

(3) La cererea unuia dintre soți sau a procurorului, instanța judecătorească este în drept să declare nulitatea, totală sau parțială, a contractului matrimonial dacă acesta

conține clauze care lezează drepturile și interesele unuia dintre soți, ale

copiilor minori ori ale altor persoane ocrotite prin lege.

Articolul 32. Garanțiile drepturilor creditorilor la încheierea, modificarea și rezilierea contractului matrimonial

(1) Fiecare dintre soți este obligat să înștiințeze creditorii săi despre încheierea, modificarea sau rezilierea contractului matrimonial. În cazul neexecutării acestei obligații, soțul debitor răspunde pentru obligațiile sale indiferent de conținutul

contractului.

(2) Creditorii soțului debitor pot cere modificarea sau rezilierea contractului matrimonial dacă acesta le lezează drepturile și interesele ocrotite prin lege.

Capitolul 7

ÎNCETAREA CĂSĂTORIEI

Articolul 33. Temeiurile încetării căsătoriei

(1) Căsătoria încetează în urma decesului sau a declarării pe cale judecătorească a decesului unuia dintre soți.

(2) Căsătoria poate înceta prin divorț (desfacere), în baza cererii unuia sau a ambilor soți ori a tutorelui soțului declarat incapabil.

Articolul 34. Limitarea dreptului soțului de a cere desfacerea căsătoriei

În lipsa acordului soției, soțul nu poate cere desfacerea căsătoriei în timpul gravidității acesteia și timp de un an după nașterea copilului dacă acesta s-a născut viu și trăiește.

Articolul 35. Modalitatea de desfacere a căsătoriei

În cazurile prevăzute la art.36 alin.(1) și (2), căsătoria se desface de către oficiul de stare civilă, iar în cazurile prevăzute la art.36 alin.(4) și (5) și la art.37 - pe cale judecătorească.

Articolul 36. Desfacerea căsătoriei la oficiul de stare civilă

(1) În baza acordului comun al soților care nu au copii minori comuni sau înfiați de ambii soți, în cazurile când între aceștia nu există litigii referitoare la partaj sau la întreținerea soțului inapt de muncă, căsătoria poate fi desfăcută de către oficiul de stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul unuia

dintre soți, cu participarea obligatorie a ambilor soți.

(2) La cererea unuia dintre soți, căsătoria poate fi desfăcută la oficiul de stare civilă dacă celălalt soț:

a) a fost declarat incapabil;

b) a fost declarat dispărut;

c) a fost condamnat la privațiune de libertate pe un termen mai mare de 3 ani.

(3) Desfacerea căsătoriei și eliberarea certificatului de divorț au loc după expirarea termenului de o lună din ziua depunerii cererii de divorț.

(4) În cazul apariției litigiilor între soți cu privire la copii, la partaj sau la întreținerea soțului inapt de muncă care necesită sprijin material, desfacerea căsătoriei se face pe cale judecătorească.

(5) Dacă, după desfacerea căsătoriei de către oficiul de stare civilă, între soți apar litigii referitoare la partaj, la întreținerea copiilor minori sau a soțului inapt de muncă, acestea se vor soluționa pe cale judecătorească.

Articolul 37. Desfacerea căsătoriei de către instanța judecătorească

(1) Dacă soții au copii minori comuni, cu excepția cazurilor prevăzute la art.36 alin.(2), sau în lipsa acordului la divorț al unuia dintre soți, desfacerea căsătoriei are loc pe cale judecătorească.

(2) Desfacerea căsătoriei are loc pe cale judecătorească și în cazurile când există acordul la divorț al ambilor soți, însă unul dintre ei refuză să se prezinte la oficiul de stare civilă pentru soluționarea problemei.

(3) Instanța judecătorească va desface căsătoria dacă va constata că conviețuirea soților și păstrarea familiei în continuare sînt imposibile.

(4) Dacă, în procesul examinării cererii de desfacere a căsătoriei, unul dintre soți nu-și dă acordul la divorț, instanța judecătorească va amîna examinarea cauzei, stabilind un termen de împăcare de la o lună la 6 luni, **cu excepția cauzelor de divorț pornite pe motivul violenței în familie confirmate prin probe.**

(completat prin LP167 din 09.07.10, MO155-158/03.09.10 art.551)

(5) Dacă măsurile de împăcare nu au dat efecte și soții continuă să insiste asupra divorțului, instanța judecătorească va satisface cererea respectivă.

Articolul 38. Soluționarea litigiilor de către instanța judecătorească în procesul desfacerii căsătoriei

(1) La desfacerea căsătoriei, soții pot prezenta instanței judecătorești un acord privind împărțirea bunurilor lor proprietate în devălmășie și plata pensiei de întreținere a copiilor și soțului inapt de muncă ce necesită sprijin material, indicând mărimea acesteia, precum și privind determinarea părintelui împreună cu care vor locui copiii minori comuni.

(2) În cazul lipsei unui acord între soți prevăzut la alin.(1) sau dacă se va dovedi că acordul lezează drepturile și interesele copiilor minori sau ale unuia dintre soți, instanța judecătorească este obligată:

a) să împartă, la cererea soților (a unuia dintre ei), bunurile lor proprietate în devălmășie;

b) să determine care dintre părinți va plăti pensia de întreținere a copiilor minori și mărimea acesteia;

c) să stabilească, la cererea soțului inapt de muncă, care are dreptul la pensia de întreținere de la celălalt soț, mărimea și modul de plată a acestei pensii;

d) să stabilească cu cine dintre părinți vor locui copiii minori după divorț.

3) Litigiile, altele decât cele expuse în prezentul articol, nu pot fi soluționate în procesul de desfacere a căsătoriei, cu excepția acțiunii de contestare a paternității la cererea soțului.

(4) Dacă, la împărțirea bunurilor proprietate în devălmășie a soților, vor fi atinse interesele persoanelor terțe, instanța judecătorească va dispune examinarea cererii respective într-un proces aparte.

Articolul 39. Momentul încetării căsătoriei

(1) În cazul desfacerii căsătoriei la oficiul de stare civilă, aceasta încetează din ziua înregistrării divorțului, iar în cazul desfacerii căsătoriei pe cale judecătorească - din ziua când hotărîrea instanței judecătorești a rămas definitivă.

(2) Dacă problema divorțului a fost soluționată pe cale judecătorească, acesta urmează a fi înregistrat în modul prevăzut pentru înregistrarea de stat a actelor de stare civilă. Soții nu au dreptul să încheie o nouă căsătorie pînă la obținerea certificatului de divorț de la oficiul de stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul acestora.

(3) Instanța judecătorească este obligată să transmită, în termen de 3 zile de la data când hotărîrea privind desfacerea căsătoriei a rămas definitivă, o copie a acesteia oficiului de stare civilă din raza ei teritorială.

Articolul 40. Restabilirea căsătoriei în cazul apariției soțului declarat decedat sau dispărut

(1) În cazul apariției soțului declarat, în modul stabilit de lege, decedat sau dispărut și anulării hotărîrii respective a instanței judecătorești, oficiul de stare civilă poate restabili căsătoria respectivă, la cererea comună a soților, dacă celălalt soț nu a încheiat o nouă căsătorie.

(2) În cazul restabilirii căsătoriei, se consideră că aceasta nu a fost întreruptă. Bunurile dobîndite în perioada de absență a unuia dintre soți aparțin soțului care le-a dobîndit.

Capitolul 8

DECLARAREA NULITĂȚII CĂSĂTORIEI

Articolul 41. Declararea nulității căsătoriei

(1) Instanța judecătorească va declara nulă căsătoria dacă aceasta:

- a) a fost încheiată cu încălcarea prevederilor art.11, 13, 14 sau 15;
- b) a fost încheiată când soții sau unul dintre ei nu a avut intenția de a crea o familie (căsătorie fictivă).

(2) Căsătoria declarată nulă se consideră ca atare din momentul încheierii ei.

(3) Instanța judecătorească este obligată să transmită, în termen de 3 zile de la data când hotărîrea privind declararea nulității căsătoriei a rămas definitivă, o copie a acesteia oficiului de stare civilă din raza teritorială a instanței judecătorești.

Articolul 42. Persoanele care au dreptul să ceară declararea nulității căsătoriei

(1) Dreptul de a cere declararea nulității căsătoriei îl au următoarele persoane:

- a) soțul minor, părinții lui (tutorii), autoritatea tutelară sau procurorul, dacă căsătoria a fost încheiată de o persoană care nu a atins vârsta matrimonială și această vîrstă nu a fost redusă în modul stabilit. După atingerea de către soțul minor a vîrstei de 18 ani, dreptul de a cere declararea nulității căsătoriei îi

aparține numai lui;

b) soțul ale cărui drepturi au fost încălcate prin încheierea căsătoriei, precum și procurorul în cazurile viciului de consimțământ;

c) soțul care nu a știut despre existența impedimentelor la căsătorie, tutorele soțului declarat incapabil, soțul din căsătoria precedentă nedeșfăcută, alte persoane ale căror drepturi și interese au fost lezate în urma căsătoriei încheiate cu încălcarea prevederilor art.15, precum și autoritatea tutelară sau procurorul, în cazurile menționate mai sus;

d) soțul de bună-credință și procurorul, în cazul în care a fost încheiată o căsătorie fictivă.

(2) Examinarea cererii privind declararea nulității căsătoriei încheiate cu un minor care nu a atins vârsta matrimonială sau cu o persoană declarată incapabilă are loc cu participarea obligatorie a reprezentantului autorității tutelare.

Articolul 43. Împrejurările care înlătură nulitatea căsătoriei

(1) Instanța judecătorească poate recunoaște valabilă căsătoria dacă, în momentul examinării cauzei de nulitate, împrejurările care împiedicau încheierea acesteia au dispărut.

(2) Instanța judecătorească este în drept să respingă cererea de declarare a nulității căsătoriei în cazurile când aceasta a fost încheiată de către un minor care nu a atins vârsta matrimonială, dacă aceasta o cer interesele minorului sau dacă nu există acordul lui pentru încetarea căsătoriei.

(3) Căsătoria fictivă nu poate fi declarată nulă dacă, la momentul examinării cauzei, persoanele care au încheiat această căsătorie au creat deja o familie.

(4) Căsătoria nu poate fi declarată nulă după desfacerea ei, cu excepția cazurilor când a fost încheiată între rude a căror căsătorie este interzisă sau de către o persoană care, la momentul înregistrării căsătoriei, se află într-o altă căsătorie.

Articolul 44. Consecințele de declarare a nulității căsătoriei

(1) Căsătoria declarată nulă de către instanța judecătorească se consideră ca atare din ziua încheierii ei și nu dă naștere la drepturi și obligații între soți, cu excepțiile prevăzute de prezentul articol.

(2) Bunurile procurate în comun de către persoanele a căror căsătorie a fost declarată nulă aparțin acestora cu drept de proprietate în diviziune, iar contractul matrimonial se consideră nul.

(3) În cazul în care căsătoria este declarată nulă:

a) instanța judecătorească, la cererea soțului de bună-credință, este în drept să-l oblige pe celălalt soț la plata pensiei de întreținere, să aplice, la împărțirea bunurilor dobândite în comun pînă la declararea nulității căsătoriei, regulile stabilite de art.20, 25, 26, precum și să recunoască valabil, total sau parțial, contractul matrimonial;

b) soțul de bună-credință este în drept să ceară, în modul stabilit de legislația civilă, repararea prejudiciului moral și material cauzat.

(4) Soțul de bună-credință, după declararea nulității căsătoriei, este în drept să păstreze numele de familie ales la încheierea acesteia.

(5) Declararea nulității căsătoriei nu afectează drepturile copiilor născuți din această căsătorie.

TITLUL III

RELAȚIILE JURIDICE DINTRE PĂRINȚI ȘI COPII

Capitolul 9

ATESTAREA PROVENIENȚEI COPILULUI

Articolul 45. Rudenia și afinitatea

(1) Rudenia este legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun. În primul caz, rudenia este în linie dreaptă, iar în al doilea caz - în linie colaterală.

(2) Gradul de rudenie se stabilește prin numărul de nașteri.

(3) Rudele unuia dintre soți sînt afinii celuilalt soț. Linia și gradul de afinitate sînt similare liniei și gradului de rudenie.

Articolul 46. Temeiurile apariției drepturilor și obligațiilor reciproce ale părinților și copiilor

Drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și copiilor rezultă din proveniența copiilor, atestată în modul stabilit de lege.

Articolul 47. Stabilirea provenienței copilului

- (1) Proveniența copilului de la mamă (maternitatea) se stabilește în baza documentelor care confirmă nașterea copilului de la mamă într-o instituție medicală.
- (2) În cazul când copilul nu este născut într-o instituție medicală, maternitatea se stabilește pe baza documentelor medicale, a depozițiilor martorilor sau pe baza altor probe.
- (3) Copilul născut din părinți căsătoriți ori în timp de 300 de zile din momentul desfacerii căsătoriei, declarării căsătoriei nule sau decesului soțului mamei copilului are ca tată pe soțul (fostul soț) al mamei, dacă nu a fost stabilit contrariul.
- (4) Prezumția de paternitate a soțului (fostului soț) poate fi înlăturată printr-o declarație a soților (foștilor soți) depusă personal. În cazul în care soții (unul din ei) nu se pot prezenta personal, declarația se autentifică notarial și se expediază la organul de stare civilă.
- (5) Paternitatea copilului născut în afara căsătoriei poate fi recunoscută de către tatăl său printr-o declarație comună a acestuia și a mamei copilului, depusă la organul de stare civilă.
- (6) În cazurile când mama este decedată, declarată decedată, incapabilă sau dispărută ori când nu i se cunoaște locul aflării, precum și în cazul decăderii ei din drepturile părintești, paternitatea se stabilește în baza declarației tatălui și a acordului scris al autorității tutelare sau prin hotărârea instanței judecătorești dacă lipsește un astfel de acord.
- (7) Declarația comună a mamei și tatălui copilului privind paternitatea poate fi depusă la oficiul de stare civilă și pînă la nașterea copilului.

Articolul 48. Stabilirea paternității în instanța judecătorească

Dacă copilul este născut din părinți necăsătoriți între ei și în lipsa declarației comune a părinților sau a tatălui copilului, paternitatea se stabilește de către instanța judecătorească în baza declarației unuia dintre părinți, a tutorelui (curatorului) copilului sau a copilului însuși la atingerea majoratului.

Articolul 49. Contestarea paternității (maternității)

- (1) Paternitatea (maternitatea) poate fi contestată numai pe cale judecătorească de către persoanele înscrise drept tată sau mamă sau de către

persoanele care sînt mama sau tatăl firesc al copilului, de către copil la atingerea majoratului, de către tutorele (curatorul) copilului sau tutorele părintelui declarat incapabil.

(2) Cererea privind contestarea paternit zii (maternit zii) poate fi depusă timp de un an din momentul c nd una din persoanele enumerate la alin.(1) a aflat sau trebuia să fi aflat despre înscrierea privind paternitatea (maternitatea) sau din momentul atingerii majoratului, în cazul unui minor.

(3) Nu au dreptul să conteste paternitatea:

a) soțul care  i-a dat acordul scris la fecundarea artificială sau implantarea embrionului so iei;

b) persoana care a fost înscrisă drept tată al copilului în baza declarației comune a acesteia  i a mamei copilului sau în baza declarației proprii, dacă în momentul depunerii acesteia  tia că nu este tatăl firesc al copilului.

Articolul 50. Drepturile  i obligațiile copiilor n scu i în afara căsătoriei

Copiii n scu i în afara căsătoriei au acelea i drepturi  i obligații fa a de părinții  i rudele lor ca  i cei n scu i de la persoane căsătorite.

Capitolul 10

DREPTURILE COPIILOR MINORI

Articolul 51. Dreptul copilului la abita ie  i educație în familie

(1) Se consideră copil persoana care nu a atins v rsta de 18 ani (majoratul).

(2) Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să- i cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor c nd aceasta contravine intereselor copilului.

(3) Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităţilor intelectuale, la libertatea g ndirii  i con tiin ei, la apărarea demnităţii  i onoarei.

(4)  n cazurile c nd copilul este lipsit de grija părinților (aceștia sînt decăzuți din drepturile părintești, declarați incapabili sau disp ru i, precum  i în alte cazuri), drepturile copilului la educație sînt asigurate de autoritatea tutelară.

Articolul 52. Dreptul copilului de a comunica cu părinții  i alte rude

(1) Copilul are dreptul să comunice cu ambii părinți, cu bunicii, frații, surorile și cu celelalte rude. Desfacerea căsătoriei părinților, nulitatea ei sau traiul separat al acestora nu afectează drepturile copilului. În cazul când părinții au domiciliul separat,

copilul are dreptul să comunice cu fiecare dintre ei.

(2) Copilul aflat în situații extreme (rețineri, arest etc.) are dreptul să ia legătura cu părinții sau cu alte rude în modul stabilit. Dacă nu este posibil de a contacta părinții sau rudele copilului, va fi anunțată imediat autoritatea tutelară.

Articolul 53. Dreptul copilului de a fi protejat

(1) Copilului i se garantează apărarea drepturilor și intereselor sale legitime.

(2) Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copilului se asigură de părinți sau persoanele care îi înlocuiesc, iar în cazurile prevăzute de lege de procuror, autoritatea tutelară sau de alte organe abilitate.

(3) Minorul care a căpătat capacitatea deplină de exercițiu pînă la atingerea majoratului își apără drepturile și interesele legitime de sine stătător.

(4) Copilul are dreptul la protecție contra abuzurilor, inclusiv contra pedepsei corporale din partea părinților sau a persoanelor care îi înlocuiesc.

(5) În cazul încălcării drepturilor și intereselor legitime ale copilului, inclusiv prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către părinți (a unuia dintre ei) a obligațiilor de întreținere, educație și instruire, sau în cazul abuzului de drepturile părintești, copilul poate să se adreseze de sine stătător autorității tutelare pentru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime, iar de la vîrsta de 14 ani - instanței judecătorești.

(6) Persoanele cu funcții de răspundere și alți cetățeni care știu despre existența unui pericol pentru viața sau sănătatea copilului, despre încălcarea drepturilor și intereselor lui legitime sînt obligați să comunice acest fapt autorității tutelare, făcînd tot posibilul pentru a proteja drepturile și interesele legitime ale copilului.

Articolul 54. Dreptul copilului la exprimarea opiniei

Copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative. De opinia copilului care a atins vîrsta de 10 ani se va ține cont

în mod obligatoriu dacă aceasta nu contravine intereselor lui.

Articolul 55. Dreptul copilului la nume de familie și prenume

(1) Copilul are dreptul la un nume de familie și prenume.

(2) Copilul dobândește numele de familie al părinților săi.

Dacă părinții poartă nume de familie diferite, copilul va lua numele de familie al tatălui sau al mamei, în baza acordului comun al acestora.

(3) Copilul va purta un prenume simplu sau unul compus din două prenume, potrivit voinței ambilor părinți.

(4) În caz de litigiu între părinți privind numele de familie și/sau prenumele copilului, decide autoritatea tutelară.

Articolul 56. Schimbarea numelui de familie și prenumelui copilului

(1) În baza cererii comune a părinților (sau a unuia dintre ei), oficiul de stare civilă poate schimba numele de familie și/sau prenumele copilului care nu a atins vârsta de 16 ani.

(2) În caz de litigiu între părinți, problema privind schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului este soluționată de către oficiul de stare civilă, cu concursul autorității tutelare în a cărei rază teritorială își are domiciliul minorul,

ținându-se cont în exclusivitate de interesele copilului.

(3) Schimbarea numelui de familie al ambilor părinți atrage după sine schimbarea numelui de familie al copilului, iar în cazul schimbării numelui de familie al unuia dintre părinți, numele de familie al copilului poate fi schimbat în baza acordului comun al părinților. În lipsa unui atare acord, decide autoritatea tutelară.

(4) Schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului care a atins vârsta de 10 ani se face, în toate cazurile, cu acordul acestuia.

Articolul 57. Drepturile patrimoniale ale copilului

(1) Copilul este proprietar al veniturilor obținute, al bunurilor primite în dar, moștenite sau dobândite într-un alt mod, și al tuturor bunurilor procurate din mijloacele lui.

(2) Dreptul de proprietate al copilului este realizat în modul stabilit de Codul civil.

(3) Copilul nu are drept de proprietate asupra bunurilor părinților, iar părinții - asupra bunurilor copiilor, excepție făcând dreptul la moștenire și dreptul la întreținere. Părinții și copiii care locuiesc împreună posedă și folosesc bunurile fiecăruia dintre ei de comun acord.

(4) În cazul apariției bunurilor comune ale părinților și copiilor, drepturile de posesie, de folosință și de dispoziție a acestora sînt reglementate de legislația civilă.

Capitolul 11

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PĂRINȚILOR

Articolul 58. Drepturile și obligațiile părinților

(1) Părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

(2) Drepturile și obligațiile părinților, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod, încetează din momentul atingerii majoratului sau obținerii capacității depline de exercițiu de către copil.

Articolul 59. Drepturile părinților minori

(1) Părinții minori au dreptul să locuiască împreună cu copilul lor și să participe la educația lui.

(2) Părinții minori necăsătoriți pot recunoaște și contesta paternitatea și maternitatea în baze generale. Părinții minori care nu au atins vîrsta de 16 ani pot cere stabilirea paternității pe cale judecătorească.

Articolul 60. Drepturile și obligațiile părinților privind educația și instruirea copiilor

(1) Părinții au dreptul și sînt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat.

(2) Părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de oricare alte persoane.

(3) Părinții sînt obligați să asigure frecventarea de către copil a școlii pînă la sfîrșitul anului de învățămînt în care acesta atinge vîrsta de 16 ani. Instituția de învățămînt și forma de instruire sînt alese de către părinți, cu luarea în considerare a opiniei copilului.

(4) Litigiile dintre părinți privind educația și instruirea copiilor se soluționează de către autoritatea tutelară, iar decizia acesteia poate fi atacată pe cale judecătorească.

Articolul 61. Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copiilor

(1) Drepturile și interesele legitime ale copiilor sînt apărute de către părinții lor.

(2) Părinții sînt reprezentanții legali ai copiilor lor și acționează în numele lor în relațiile cu toate persoanele fizice și juridice, inclusiv în autoritățile administrației publice și instanțele judecătorești, fără a avea nevoie de împuterniciri speciale.

(3) În cazul existenței unor conflicte de interese între părinți și copii, autoritatea tutelară este obligată să numească un reprezentant pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copilului.

Articolul 62. Exercițarea drepturilor părinților

(1) Drepturile părinților nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinții nu pot prejudicia sănătatea fizică și psihică a copilului.

(2) Metodele de educație a copilului, alese de părinți, vor exclude comportamentul abuziv, insultele și maltrătarile de orice fel, discriminarea, violența psihică și fizică, aplicarea pedepselor corporale, antrenarea în acțiuni criminale, inițierea în consumul de băuturi alcoolice, folosirea substanțelor stupefiante și psihotrope, practicarea jocurilor de noroc, cerșitul și alte acte ilicite.

(3) Toate problemele privind educația și instruirea copilului se soluționează de către părinți de comun acord, ținîndu-se cont de interesele și de părerea copilului.

(4) Părinții poartă răspundere, în modul stabilit, pentru exercițarea drepturilor părintești în detrimentul intereselor copilului.

Articolul 63. Domiciliul copilului minor

(1) În cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

(2) Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.)

(3) La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

Articolul 64. Exercițarea drepturilor părintești în cazul când părinții locuiesc separat

(1) Părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor când comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică.

(2) Părinții au dreptul să încheie un acord privind exercițarea drepturilor părintești de către părintele care locuiește separat de copil. Litigiile apărute se soluționează de către autoritatea tutelară, iar decizia acesteia poate fi atacată în instanța judecătorească, care va emite hotărîrea respectivă.

(3) În cazul nerespectării hotărîrii instanței judecătorești, față de părintele culpabil se aplică măsurile stabilite de legislația procesuală civilă. În cazul încălcării repetate a hotărîrii judecătorești, la cererea părintelui care locuiește separat de copil, instanța judecătorească, ținînd cont de interesele și părerea copilului, poate soluționa problema transmițîndu-i copilul.

(4) Părinții care locuiesc separat de copil au dreptul de a primi informațiile ce se referă la copilul lor de la toate instituțiile educative, curative, de asistență socială etc. Comunicarea informației poate fi refuzată dacă comportamentul părintelui prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului. Acest refuz poate fi atacat în instanța judecătorească.

Articolul 65. Dreptul bunicilor, fraților și surorilor copilului de a comunica cu acesta

(1) Bunicii, frații și surorile copilului au dreptul să comunice

cu acesta. Dacă părinții copilului (unul dintre ei) le refuză acest drept, autoritatea tutelară îi poate obliga să-l respecte.

(2) Dacă părinții (unul dintre ei) vor neglija hotărîrea autorității tutelare, persoanele interesate pot porni în instanța judecătorească o acțiune privind înlăturarea impedimentelor de comunicare cu copilul.

(3) Acțiunea privind înlăturarea impedimentelor de comunicare cu copilul a bunicii, fraților și surorilor lui poate fi respinsă numai în cazul existenței unui pericol pentru viața și sănătatea copilului, pentru dezvoltarea lui spirituală.

Articolul 66. Apărarea drepturilor părintești

(1) Părinții au dreptul să ceară înapoierea copilului de la orice persoană care îl reține fără un temei legal. În caz de litigiu, părinții se pot adresa instanței judecătorești.

(2) Instanța judecătorească este în drept să respingă acțiunea prevăzută la alin.(1) dacă va stabili că înapoierea copilului părinților săi contravine intereselor acestuia.

(3) Dacă instanța judecătorească va stabili că nici părinții și nici persoanele la care se află copilul nu sînt în stare să asigure întreținerea, educația și dezvoltarea adecvată a acestuia, ea va obliga autoritatea tutelară să transmită copilul unei instituții de stat și să-l ia la evidență, asigurîndu-i în continuare apărarea drepturilor și intereselor legitime.

Articolul 67. Decăderea din drepturile părintești

Părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești dacă:

a) se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere;

b) refuză să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituție curativă, educativă, dintr-o instituție de asistență socială sau alta similară;

c) fac abuz de drepturile părintești;

d) se comportă cu cruzime față de copil, aplicînd violența fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului;

- e) prin comportare amorală, influențează negativ asupra copilului;
- f) suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie;
- g) au săvârșit infracțiuni premeditate contra vieții și sănătății copiilor sau a soțului; precum și
- h) în alte cazuri când aceasta o cer interesele copilului.

Articolul 68. Modalitatea de decădere din drepturile părintești

(1) Decăderea din drepturile părintești are loc numai pe cale judecătorească.

(2) Acțiunea privind decăderea din drepturile părintești poate fi pornită de celălalt părinte, tutorele copilului, autoritatea tutelară sau procurorul.

(3) Cererea privind decăderea din drepturile părintești se examinează cu participarea obligatorie a autorității tutelare.

(4) Instanța judecătorească este obligată să transmită, în termen de 3 zile din momentul când hotărîrea privind decăderea din drepturile părintești a rămas definitivă, o copie a acesteia oficiului de stare civilă din raza teritorială a instanței.

Articolul 69. Efectele decăderii din drepturile părintești

(1) Copilul ai cărui părinți (unul dintre ei) sînt decăzuți din drepturile părintești păstrează dreptul de folosință asupra spațiului locativ și toate drepturile patrimoniale bazate pe rudenă cu părinții și rudele sale firești, inclusiv dreptul la succesiune.

(2) Dacă copilul nu poate fi transmis celuilalt părinte sau dacă ambii părinți sînt decăzuți din drepturile părintești, copilul se pune la dispoziția autorității tutelare.

(3) Părinții decăzuți din drepturile părintești pot avea întrevederi cu copilul lor numai cu permisiunea autorității tutelare. Întrevederile nu se acordă dacă contactul părinților cu copilul poate cauza daune dezvoltării lui fizice sau intelectuale, dacă este evident că părinții nu sînt capabili de acest contact, dacă, din anumite motive, contactul contravine intereselor copilului sau dacă acesta, în timpul dezbaterilor judiciare, a avut obiecții serioase privind contactul cu părinții decăzuți din drepturi.

Articolul 70. Restabilirea drepturilor părintești

(1) Părinții pot fi restabiliți în drepturile părintești dacă au încetat împrejurările care au condus la decăderea lor din aceste drepturi și dacă restabilirea în drepturile părintești este în interesul copilului.

(2) Restabilirea în drepturile părintești se face pe cale judecătorească, în baza cererii persoanei decăzute din aceste drepturi, cu participarea obligatorie a autorității tutelare.

(3) Restabilirea în drepturile părintești față de copilul care a atins vârsta de 10 ani se admite ținându-se cont de opinia copilului.

(4) Dacă copilul a fost adoptat și adopția nu a fost desfăcută, hotărârea privind decăderea din drepturile părintești poate fi anulată fără restabilirea drepturilor și obligațiilor de părinte.

Articolul 71. Luarea copilului fără decădere din drepturile părintești

(1) La cererea autorității tutelare, instanța judecătorească poate hotărî luarea copilului de la părinți fără decăderea acestora din drepturile părintești, dacă aflarea copilului împreună cu părinții prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui, și punerea acestuia la dispoziția autorității tutelare.

(2) În cazuri excepționale, dacă există un pericol iminent pentru viața și sănătatea copilului, autoritatea tutelară poate decide luarea copilului de la părinți, comunicînd acest fapt procurorului în termen de cel mult 24 de ore.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(2), autoritatea tutelară, în termen de 7 zile, va porni o acțiune în instanța judecătorească privind decăderea din drepturile părintești sau luarea copilului de la părinți fără decăderea lor din aceste drepturi. Dacă această cerință nu este îndeplinită, copilul va fi înapoiat părinților.

(4) Cererea privind luarea copilului de la părinți fără decăderea acestora din drepturile părintești se examinează cu participarea obligatorie a autorității tutelare.

(5) La cererea părinților, instanța judecătorească poate să le înapoieze copilul dacă aceasta nu contravine intereselor copilului.

Articolul 72. Efectele luării copilului fără decădere din drepturile părintești

(1) În cazurile luării copilului fără decădere din drepturile părintești, părinții pierd dreptul de a comunica cu acesta, de a participa personal la educația lui și

de a-i reprezenta interesele.

(2) Părinții de la care a fost luat copilul pot avea întrevederi cu acesta, în unele cazuri, doar cu permisiunea autorității tutelare.

Articolul 73. Participarea autorității tutelare la examinarea litigiilor privind educația copilului

(1) La examinarea de către instanța judecătorească a litigiilor privind educația copilului este obligatorie participarea autorității tutelare.

(2) Autoritatea tutelară este obligată să examineze condițiile de trai ale copilului și ale persoanei care pretinde la educația copilului și să prezinte instanței judecătorești avizul respectiv.

TITLUL IV

OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE DINTRE MEMBRII FAMILIEI

Capitolul 12

OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE DINTRE PĂRINȚI ȘI COPII

Articolul 74. Obligația părinților de a-și întreține copiii

(1) Părinții sînt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă.

(3) Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare.

Articolul 75. Cuantumul pensiei de întreținere încasate pentru copilul minor.

(1) Pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 - pentru un copil, 1/3 - pentru 2 copii și 1/2 - pentru 3 și mai mulți copii.

(2) Cuantumul cotelor stabilite la alin.(1) poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante.

(3) În cazul în care unii copii rămân cu un părinte, iar alții - cu celălalt, pensia de întreținere plătită în favoarea părintelui mai puțin asigurat se stabilește într-o sumă bănească fixă, determinată conform art.76.

Articolul 76. Încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor într-o sumă bănească fixă

(1) În cazurile când părintele care datorează întreținere copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art.75.

(2) Cuantumul sumei bănești fixe încasate în conformitate cu alin. (1) se determină de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante și păstrându-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.

Articolul 77. Încasarea și folosirea pensiei de întreținere pentru copilul minor rămas fără ocrotire părintească

(1) Pensia de întreținere a copilului minor care a rămas fără ocrotire părintească se plătește tutorelui (curatorului) acestuia.

(2) Dacă copilul se află într-o instituție educativă, curativă, de asistență socială sau altă instituție similară, 50 la sută din pensia de întreținere încasată de la părinți se transferă pe contul instituției respective și se ține evidența pentru fiecare copil în parte, depunerile folosindu-se pentru întreținerea copilului. Restul de 50 la sută se transferă într-un cont deschis pe numele copilului la o instituție financiară.

Articolul 78. Dreptul copiilor majori inapți de muncă la pensie de întreținere

(1) Părinții sînt obligați să-și întrețină copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) În caz de litigii privind achitarea pensiei de întreținere, instanța judecătorească stabilește cuantumul acesteia pentru copiii majori inapți de

muncă într-o sumă bănească fixă plătită lunar, ținându-se cont de starea materială și familială, de alte circumstanțe importante.

Articolul 79. Participarea părinților la cheltuielile suplimentare în favoarea copiilor

(1) În caz de litigii și de circumstanțe excepționale (boală gravă, mutilare a copilului minor sau a celui major inapt de muncă, necesitatea achitării cheltuielilor privind îngrijirea acestora etc.), în lipsa contractului între părți, instanța judecătorească poate obliga pe fiecare dintre părinți să participe la cheltuielile suplimentare generate de aceste circumstanțe.

(2) Modalitatea participării părinților la cheltuielile suplimentare, precum și cuantumul acestor cheltuieli sînt stabilite de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părinților și copiilor și de alte circumstanțe importante. Cuantumul cheltuielilor suplimentare se stabilește într-o sumă bănească fixă, ce va fi achitată lunar.

(3) Instanța judecătorească poate obliga părinții să participe la cheltuielile suplimentare deja făcute, precum și la viitoarele cheltuieli suplimentare.

Articolul 80. Obligația copiilor majori de a-și întreține părinții

(1) Copiii majori apți de muncă sînt obligați să-și întrețină și să-și îngrijească părinții inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) Dacă nu există un contract privind întreținerea părinților inapți de muncă care necesită sprijin material, problema achitării pensiei de întreținere de către copiii majori se soluționează pe cale judecătorească.

(3) Cuantumul pensiei de întreținere se stabilește de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă plătită lunar, ținându-se cont de starea materială și familială a părinților și a copiilor, de alte circumstanțe importante.

(4) La stabilirea cuantumului pensiei, instanța judecătorească este în drept să țină cont de toți copiii majori ai părintelui respectiv, indiferent de faptul dacă acțiunea a fost pornită față de unul, cîțiva sau toți copiii.

(5) Copilul poate fi eliberat de obligația de a-și întreține părinții inapți de muncă care necesită sprijin material dacă instanța judecătorească va stabili că aceștia s-au eschivat de la îndeplinirea obligațiilor părintești față de acest copil.

(6) Copiii ai căror părinți sînt decăzuți din drepturile părintești se scutesc de

obligația de întreținere a acestora.

Articolul 81. Participarea copiilor majori la cheltuielile suplimentare în favoarea părinților

(1) În circumstanțe excepționale (boală gravă, mutilare sau alt viciu al părintelui etc.), copiii majori pot fi obligați de către instanța judecătorească să participe la cheltuielile suplimentare generate de aceste circumstanțe dacă lipsește un contract între părți sau dacă copiii refuză să participe benevol la aceste cheltuieli.

(2) Modul de participare a copiilor majori la cheltuielile suplimentare în favoarea părinților și quantumul acestora se determină de instanța judecătorească, conform dispozițiilor art.80.

(3) Instanța judecătorească este în drept să elibereze copiii majori de participarea la cheltuielile suplimentare în favoarea părinților dacă se va stabili că aceștia s-au eschivat de la îndeplinirea obligațiilor părintești față de acești copii, chiar și în cazul când copiii plătesc pensia de întreținere.

Capitolul 13

OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE DINTRE SOȚI ȘI FOȘTII SOȚI

Articolul 82. Obligația soților de a se întreține reciproc

(1) Soții își datorează întreținerea materială reciprocă.

(2) În cazul refuzului de a acorda întreținere și dacă între soți nu există un contract privind plata pensiei de întreținere, dreptul de a porni o acțiune în instanța judecătorească privind încasarea acesteia de la celălalt soț îl au:

a) soțul inapt de muncă (care a atins vârsta de pensionare sau este invalid de gradul I, II sau III) și care necesită sprijin material;

b) soția în timpul gravidității;

c) soțul care îngrijește copilul comun timp de 3 ani după nașterea acestuia;

d) soțul care îngrijește pînă la vârsta de 18 ani un copil comun invalid sau care îngrijește un copil comun invalid de gradul I din copilărie, dacă acest soț nu lucrează și copilul necesită îngrijire.

(3) Pensia de întreținere se plătește persoanelor enumerate la alin.(2) numai în cazul când acestea nu au un venit propriu suficient, iar soțul care datorează

întreținere are posibilitatea de a o plăti.

Articolul 83. Dreptul fostului soț la întreținere după divorț

Dreptul de a pretinde întreținere de la fostul soț pe cale judecătorească îl are:

- a) fosta soție în timpul gravidității;
- b) fostul soț, care necesită sprijin material, ocupat cu îngrijirea copilului comun timp de 3 ani după nașterea acestuia;
- c) fostul soț, care necesită sprijin material, ocupat cu îngrijirea copilului comun invalid pînă la vîrsta de 18 ani sau a copilului comun invalid de gradul I din copilărie;
- d) fostul soț, care necesită sprijin material, devenit inapt de muncă în timpul căsătoriei sau timp de un an după desfacerea acesteia;
- e) fostul soț care necesită sprijin material și a atins vîrsta de pensionare, în termen de cel mult 5 ani din momentul desfacerii căsătoriei, dacă soții au fost căsătoriți cel puțin 15 ani.

Articolul 84. Cuantumul pensiei de întreținere încasate de la soț (fostul soț)

Cuantumul pensiei de întreținere încasate de la un soț (fost soț) în favoarea celuilalt soț se stabilește de către instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă plătită lunar. La stabilirea sumei pensiei de întreținere, se ține cont de situația materială și familială a soților (foștilor soți), de alte circumstanțe importante.

Articolul 85. Scutirea soțului (fostului soț) de obligația de întreținere sau limitarea în termen a acestei obligații

Instanța judecătorească este în drept să-l elibereze pe unul dintre soți (fostul soț) de obligația de întreținere sau să limiteze această obligație la un anumit termen dacă:

- a) incapacitatea de muncă a soțului (fostului soț) inapt de muncă, care necesită sprijin material, este rezultatul abuzului de băuturi alcoolice sau substanțe stupefiante ori al unei infracțiuni premeditate;
- b) soțul (fostul soț) care necesită sprijin material a avut o comportare amorală în familie;

c) soții (foștii soți) s-au aflat în relații de căsătorie cel mult 5 ani;

d) s-a dovedit, pe cale judecătorească, că căsătoria a fost desfăcută din culpa fostului soț care necesită sprijin material.

Capitolul 14

OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE DINTRE ALȚI MEMBRI AI FAMILIEI

Articolul 86. Obligația de întreținere dintre frați și surori

(1) Frații și surorile minore, care necesită sprijin material, în imposibilitatea întreținerii lor de către părinți, au dreptul la întreținere de la surorile și frații majori apti de muncă care dispun de mijloace suficiente.

(2) Același drept îl au surorile și frații majori inapți de muncă, care necesită sprijin material, dacă s-a stabilit imposibilitatea întreținerii acestora de către copiii lor majori apti de muncă, de către soți (foștii soți) sau de către părinți.

Articolul 87. Obligația bunicilor de a-și întreține nepoții

(1) Nepoții minori, care necesită sprijin material, în imposibilitatea întreținerii lor de către părinți, au dreptul la întreținere de la bunicii - care dispun de mijloace suficiente.

(2) Același drept îl au și nepoții majori inapți de muncă, care necesită sprijin material, dacă s-a stabilit imposibilitatea întreținerii lor de către soți (foștii soți), copiii majori apti de muncă sau de către părinți.

Articolul 88. Obligația nepoților de a-și întreține bunicii

Bunicii inapți de muncă, care necesită sprijin material, în imposibilitatea întreținerii lor de către copiii majori apti de muncă sau de către soți (foștii soți), au dreptul la întreținere de la nepoții majori apti de muncă care dispun de mijloace suficiente.

Articolul 89. Obligația copiilor vitregi de a-și întreține părinții vitregi

(1). Părinții vitregi inapți de muncă, care necesită sprijin material, în imposibilitatea întreținerii lor de către copiii lor firești majori apti de muncă sau de către soț (fostul soț), au dreptul la întreținere de la copiii vitregi majori apti de muncă care dispun de mijloace suficiente.

(2) Instanța judecătorească este în drept să scutească copiii vitregi de obligația de a-și întreține părinții vitregi dacă aceștia i-au întreținut și educat mai puțin

de 5 ani sau nu și-au onorat obligațiile.

Articolul 90. Obligația copiilor de a-și întreține educatorii

(1) Persoanele inapte de muncă, care necesită sprijin material, și care au întreținut și educat copii minori (denumiți în continuare educatori) au dreptul la întreținere de la aceștia dacă ultimii au atins vârsta majoratului, sînt apti de muncă și dispun de mijloace suficiente și dacă s-a stabilit imposibilitatea întreținerii educatoarelor de către propriii lor copii majori apti de muncă sau de către soț (fostul soț).

(2) Instanța judecătorească este în drept să scutească copiii de obligația de a-și întreține educatorii dacă aceștia i-au întreținut și educat mai puțin de 5 ani sau nu

și-au onorat obligațiile.

(3) Persoanele care s-au aflat sub tutelă (curatelă) sau în casele de copii de tip familial sînt scutite de obligațiile prevăzute la alin.(1).

Articolul 91. Cuantumul și modul de încasare a pensiei de întreținere pentru alți membri ai familiei

(1) Cuantumul și modul de încasare a pensiei de întreținere pentru persoanele menționate la art.86-90 pot fi stabilite printr-un contract între părți.

(2) Dacă nu există un contract între părți, pensia de întreținere se stabilește de către instanța judecătorească în sumă bănească fixă achitată lunar, ținîndu-se cont de starea materială și familială a persoanei care datorează întreținere și a persoanei care are dreptul la întreținere, precum și de alte circumstanțe importante.

(3) Dacă unul dintre membrii familiei are dreptul la pensie de întreținere concomitent de la mai multe persoane, instanța judecătorească determină cuantumul acesteia pentru fiecare dintre cei ce o datorează, ținînd cont de starea lor materială și familială. Instanța judecătorească este în drept să ia în considerare toate persoanele care datorează întreținere, indiferent de faptul dacă acțiunea a fost pornită față de una, cîteva sau toate persoanele în cauză.

Capitolul 15

CONTRACTUL PRIVIND PLATA PENSIEI DE ÎNTREȚINERE

Articolul 92. Contractul privind plata pensiei de întreținere

Contractul privind mărimea, condițiile și modul de plată a pensiei de întreținere poate fi încheiat între persoana care datorează întreținere (debitorul întreținerii) și persoana care are dreptul la întreținere (creditorul întreținerii). În cazul când debitorul întreținerii și/sau creditorul întreținerii sînt declarați incapabili, contractul este încheiat de către reprezentanții legali ai acestora. Persoanele cu capacitatea limitată de exercițiu încheie contractul cu acordul curatorului.

Articolul 93. Forma contractului privind plata pensiei de întreținere

Contractul privind plata pensiei de întreținere se întocmește în scris și se autentifică notarial. Nerespectarea acestor prevederi atrage nulitatea contractului.

Articolul 94. Modul de încheiere, executare, modificare, reziliere și declarare a nulității contractului privind plata pensiei de întreținere

(1) Contractul privind plata pensiei de întreținere se încheie, se execută, se modifică, se reziliază și se declară nul în conformitate cu normele Codului civil.

(2) Contractul privind plata pensiei de întreținere poate fi, în orice moment, modificat sau reziliat în baza acordului dintre părți. Modificarea sau rezilierea contractului se perfectează în scris și se autentifică notarial.

(3) Modificarea unilaterală a contractului privind plata pensiei de întreținere sau refuzul unilateral de a-l executa sînt inadmisibile.

(4) În caz de modificare esențială a situației materiale sau familiale a părților, dacă acestea nu pot ajunge la o înțelegere referitoare la modificarea sau rezilierea contractului privind plata pensiei de întreținere, partea interesată poate porni în instanța judecătorească o acțiune privind modificarea sau rezilierea acestuia. Instanța judecătorească soluționează litigiul ținînd cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante.

(5) Dacă contractul privind plata pensiei de întreținere contravine intereselor copilului minor sau major incapabil, acesta poate fi declarat nul de către instanța judecătorească la cererea reprezentanților legali ai copilului, a autorității tutelare sau a procurorului.

Articolul 95. Cuantumul pensiei de întreținere stabilite prin contract

(1) Cuantumul pensiei de întreținere stabilite prin contract se determină de către părți la încheierea contractului corespunzător.

(2) Cuantumul pensiei de întreținere pentru copiii minori prevăzut în contract nu poate fi mai mic decât cel stabilit la art.75.

Articolul 96. Modul de plată a pensiei de întreținere stabilite prin contract

(1) Modul de plată a pensiei de întreținere stabilite prin contract se determină de către părți la încheierea contractului corespunzător.

(2) Pensia de întreținere poate fi plătită sub forma unor cote-părți din salariul și/sau din alte venituri ale debitorului întreținerii, într-o sumă bănească fixă plătită periodic, prin transmiterea unor bunuri sau într-un alt mod stipulat în contract.

(3) Contractul privind plata pensiei de întreținere poate stipula îmbinarea mai multor moduri de achitare a acesteia.

Capitolul 16

MODUL DE ÎNCASARE ȘI DE PLATĂ A PENSIEI DE ÎNTREȚINERE

Articolul 97. Încasarea pensiei de întreținere în baza hotărârii instanței judecătorești

În lipsa unui acord referitor la întreținere, membrii familiei menționați la art.74-91 pot porni în instanța judecătorească o acțiune privind încasarea pensiei respective, chiar și în cazul când aceasta, se plătește benevol.

Articolul 98. Termenul de pornire a acțiunii privind încasarea pensiei de întreținere

(1) Persoana care are dreptul la întreținere poate porni o acțiune privind încasarea pensiei de întreținere, indiferent de termenul care a trecut de la momentul apariției dreptului respectiv.

(2) Pensia de întreținere se încasează de la data adresării în instanța judecătorească.

(3) Pensia de întreținere poate fi încasată pentru perioada anterioară adresării în instanța judecătorească dacă se va stabili că în perioada respectivă s-au întreprins măsuri de acordare a întreținerii, dar debitorul întreținerii s-a eschivat de la plata pensiei.

Articolul 99. Încasarea pensiei de întreținere pînă la soluționarea

litigiului în instanța judecătorească

(1) Instanța judecătorească este în drept să hotărască încasarea pensiei de întreținere de la data depunerii cererii.

(2) Cuantumul pensiei de întreținere se stabilește în modul prevăzut de prezentul cod.

(3) În cazul în care cererea privind încasarea pensiei de întreținere va fi respinsă sau pensia va fi stabilită într-un quantum mai mic, plățile anterioare sau cele excedentare nu se restituie.

Articolul 100. Obligația patronului de a reține pensia de întreținere

Patronul este obligat să rețină lunar, în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, autentificat notarial, sau a titlului executoriu, sau a cererii debitorului întreținerii, pensia de întreținere din salariul și/sau din alte venituri ale debitorului întreținerii și să o transmită sau să o transfere, din contul acestuia, creditorului întreținerii într-un termen de cel mult 3 zile de la data fixată pentru plata salariului și/sau a altor venituri.

Articolul 101. Reținerea pensiei de întreținere în baza contractului privind plata pensiei de întreținere

Reținerea pensiei de întreținere din salariu și/sau din alte venituri în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, autentificat notarial, se admite și în cazul când suma reținerilor, în baza contractului și a altor titluri executorii, depășește 50 la sută din salariul și/sau din alte venituri ale debitorului întreținerii.

Articolul 102. Obligația debitorului întreținerii de a comunica schimbarea locului său de muncă sau a domiciliului

(1) Patronul este obligat să comunice, în termen de 3 zile, instanței judecătorești despre concedierea persoanei debitor al întreținerii.

(2) Debitorul întreținerii este obligat să comunice, în termen de 3 zile, instanței judecătorești despre schimbarea locului său de muncă și/sau a domiciliului.

(3) Persoanele care nu respectă prevederile prezentului articol sînt trase la răspundere în modul stabilit de legislație.

Articolul 103. Urmărirea bunurilor debitorului întreținerii

(1) Dacă debitorul întreținerii nu are salariu sau alte venituri, fie că acestea sînt insuficiente pentru a-și onora obligația, pensia de întreținere se va încasa din mijloacele bănești depuse de către debitor în instituțiile financiare sau transmise organizațiilor comerciale și necomerciale, cu excepția cazurilor cînd aceste mijloace le-au fost transmise în proprietate. Dacă debitorul nu dispune de astfel de mijloace bănești sau dacă dispune de ele, dar acestea sînt insuficiente pentru a-și onora obligația, pensia de întreținere se va încasa din contul tuturor bunurilor mobile și imobile ale debitorului care pot fi urmărite.

(2) Urmărirea bunurilor și a mijloacelor bănești ale debitorului se face în modul prevăzut de legislația procesuală civilă.

Articolul 104. Determinarea restanței la pensia de întreținere

(1) Pensia de întreținere se încasează pentru perioada anterioară în baza contractului privind plata pensiei de întreținere sau a titlului executoriu, în limitele a cel mult 3 ani din momentul prezentării contractului sau a titlului executoriu respectiv.

(2) Dacă pensia de întreținere nu s-a încasat din culpa debitorului întreținerii, restanța ei se reține, prin derogare de la prevederile alin.(1), pentru toată perioada anterioară.

(3) Suma restanței se determină pornindu-se de la cuantumul pensiei de întreținere stabilit de instanța judecătorească sau de contractul corespunzător.

(4) Suma restanței la pensia de întreținere pentru copiii minori se determină pornindu-se de la salariul și/sau alte venituri ale debitorului.

(5) Dacă debitorul nu a lucrat în perioada în care s-a format restanța sau nu a prezentat actele ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale, cuantumul restanței la pensia de întreținere se determină de către executorul judecătoresc, pornindu-se de la salariul mediu pe țară la data determinării restanței. Dacă părțile nu sînt de acord cu

suma restanței calculate sau situația financiar-materială a debitorului nu permite achitarea în conformitate cu alin.(1), ele sînt în drept să se adreseze cu o cerere în judecată pentru a se stabili suma concretă a restanței.

(6) Suma restanței la pensia de întreținere poate fi contestată în modul stabilit de legislație.

Articolul 105. Scutirea de achitare a restanței la pensia de întreținere

(1) În baza contractului privind plata pensiei de întreținere, debitorul întreținerii poate fi scutit de plata restanței la pensie de întreținere sau această restanță poate fi micșorată, cu excepția cazurilor când pensia se plătește copiilor minori.

(2) Dacă starea materială și familială a debitorului întreținerii face imposibilă lichidarea restanței la pensia de întreținere, instanța judecătorească, la cererea acestuia, în baza unor motive temeinice, este în drept să-l elibereze de plata restanței

respective sau s-o micșoreze.

Articolul 106. Răspunderea pentru nerespectarea termenelor de plată a pensiei de întreținere

(1) Dacă restanța la pensia de întreținere a rezultat din culpa persoanei obligate s-o achite în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, persoana în cauză va purta răspunderea în modul prevăzut de acest contract.

(2) Dacă restanța la pensia de întreținere a rezultat din culpa persoanei obligate s-o achite în baza hotărârii instanței judecătorești, persoana în cauză va plăti creditorului întreținerii o penalitate în mărime de 0,1 la sută din suma restanței pentru fiecare zi de întârziere.

(3) Creditorul întreținerii este în drept să ceară repararea daunei, cauzate prin întârzierea executării obligației de întreținere din culpa debitorului, dacă aceasta nu a fost acoperită prin plata de penalități.

Articolul 107. Inadmisibilitatea compensării și reîncasării pensiei de întreținere

(1) Nu se admite compensarea sau reîncasarea pensiei de întreținere cu excepția cazurilor de:

a) anulare a hotărârii instanței judecătorești privind încasarea pensiei de întreținere adoptate în baza actelor sau dovezilor false prezentate de creditor;

b) declarare a nulității contractului privind plata pensiei de întreținere încheiat ca urmare a constrângerii fizice sau morale a creditorului întreținerii;

c) stabilire a faptului de falsificare a hotărârii instanței judecătorești, a contractului privind plata pensiei de întreținere sau a titlului executoriu în baza cărora a fost plătită pensia.

(2) În cazul în care contravențiile menționate la alin.(1) au fost comise de către reprezentantul copilului minor sau al persoanei majore incapabile care primea pensia de întreținere aceasta nu se reîncasează, iar sumele plătite anterior vor fi încasate, la cererea debitorului întreținerii de la reprezentantul vinovat.

Articolul 108 . Indexarea pensiei de întreținere

Pensia de întreținere, stabilită de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă, se indexează în cazurile și în modul stabilit de lege.

Articolul 109 . Plata pensiei de întreținere în cazul în care debitorul întreținerii își stabilește domiciliul în străinătate

(1) Debitorul întreținerii care își stabilește domiciliul în străinătate este în drept să încheie cu creditorul întreținerii un contract privind plata pensiei de întreținere în modul prevăzut de prezentul cod.

(2) În cazul în care nu se ajunge la un acord, persoana interesată poate porni în instanța judecătorească o acțiune privind stabilirea cuantumului pensiei de întreținere într-o sumă fixă și achitarea acesteia printr-o plată unică sau privind transmiterea anumitelor bunuri în contul pensiei sau privind determinarea unui alt mod de plată a acesteia.

Articolul 110. Modificarea cuantumului pensiei de întreținere stabilite de instanța judecătorească sau scutirea de plata acesteia

În cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părți s-a schimbat, instanța judecătorească, luînd în considerare și alte circumstanțe importante ale părților, este în drept, la cererea oricăreia dintre ele, să modifice cuantumul pensiei de întreținere sau să-l scutească pe debitorul întreținerii de plata acesteia.

Articolul 111. Stingerea obligației de întreținere

(1) Obligația de întreținere, apărută în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, încetează în urma decesului uneia dintre părți, a expirării duratei contractului sau conform clauzelor acestuia.

(2) Plata pensiei de întreținere, în baza hotărîrii instanței judecătorești, încetează în cazurile:

a) atingerii de către copil a vârstei de 18 ani sau obținerii de către acesta a capacității depline de exercițiu sub vârsta de 18 ani;

- b) adopției copilului care primește pensia de întreținere;
- c) căsătoriei descendentului inapt de muncă;
- d) restabilirii capacității de muncă a persoanei care primește pensia de întreținere;
- e) recăsătoririi fostului soț inapt de muncă care primește pensia de întreținere;
- f) decesului creditorului întreținerii sau al debitorului întreținerii;
- g) anulării hotărârii judecătorești privind încasarea pensiei.

Titlul V

PROTECȚIA ȘI EDUCAȚIA COPIILOR RĂMAȘI FĂRĂ OCROTIRE PĂRINTEASCĂ

Capitolul 17

DEPISTAREA, EVIDENȚA ȘI PROTECȚIA COPIILOR RĂMAȘI FĂRĂ OCROTIRE PĂRINTEASCĂ

Articolul 112. Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copiilor rămași fără ocrotire părintească

(1) Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copiilor se pune pe seama autorității tutelare în cazurile de deces al părinților, de decădere a lor din drepturile părintești de abandon, de declarare a părinților ca fiind incapabili, de boală sau absență îndelungată, de eschivare de la educația copiilor, de la apărarea drepturilor și intereselor lor legitime, inclusiv în cazul refuzului părinților de a-și lua copiii din instituțiile educative, curative sau din alte instituții în care se află aceștia, precum și în alte cazuri de lipsă a grijii părintești.

(2) Autoritățile tutelare depistează copiii rămași fără ocrotire părintească, țin evidența acestora și, în fiecare caz aparte, în dependență de circumstanțele concrete în urma cărora copiii au rămas fără ocrotire părintească, aleg forma adecvată de protecție a copiilor, asigurând controlul sistematic asupra condițiilor de întreținere, educație și instruire a acestora.

(3) Organelor, altele decât autoritățile tutelare, persoanelor fizice și juridice le este interzisă activitatea de alegere a formelor de protecție a copiilor rămași fără ocrotire părintească.

Articolul 112¹. Prevenirea separării copiilor de părinți

(1) Autoritatea tutelară va lua toate măsurile necesare pentru depistarea timpurie a situațiilor de risc care pot determina separarea copiilor de părinți.

(2) Autoritatea tutelară organizează funcționarea serviciilor de menținere, refacere și dezvoltare a capacității copiilor și a părinților de a depăși situațiile care ar putea determina separarea copiilor de părinți.

(3) Autoritatea tutelară ține evidența copiilor și a familiilor care se află în situații de risc, monitorizează și evaluează, după caz, dar nu mai rar decât o dată în 6 luni, situația lor.

Articolul 113. Autoritățile tutelare

(1) Autorități tutelare sînt:

a) autoritatea centrală pentru protecția copilului;

b) organele executive ale autorităților administrației publice locale din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul II;

c) autoritățile deliberative din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul I.

(2) Exercițarea funcțiilor de autoritate tutelară se pune pe seama:

a) secțiilor raionale asistență socială și protecție a familiei, Direcției pentru ocrotirea și protecția minorilor din municipiul Chișinău - în unitățile administrativ - teritoriale de nivelul al doilea;

b) primarilor satelor (comunelor), orașelor (municipiilor), secției asistență socială și protecție a familiei din municipiul Bălți - în unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi.

Articolul 114. Depistarea și evidența copiilor rămași fără ocrotire părintească.

(1) Persoanele cu funcții de răspundere din instituțiile de instruire, curative, de asistență socială și din altele similare, precum și alte persoane care dețin informații despre copiii menționați la art.112 alin.(1) sînt obligate să le comunice, în termen de 3 zile, autorității tutelare de la locul aflării copiilor.

(2) Autoritatea tutelară care a fost informată despre copilul rămas fără ocrotire părintească este obligată, în termen de 3 zile, să efectueze un control al condițiilor de trai ale copilului și, dacă se confirmă lipsa îngrijirii din partea

părinților, să emită o decizie privind luarea copilului la evidență, asigurând apărarea drepturilor și intereselor lui legitime printr-un plasament provizoriu, admis de lege, pînă la determinarea, în modul prevăzut de prezentul cod, a formei de protecție adecvate.

(3) În termen de 10 zile din momentul luării la evidență a copilului rămas fără ocrotire părintească, autoritatea tutelară este obligată să comunice informația respectivă autorității centrale pentru protecția copilului.

(4) Activitatea autorităților tutelare și a autorității centrale pentru protecția copilului privind depistarea, evidența și alegerea formei de protecție a copiilor rămași fără ocrotire părintească este reglementată de prezentul cod și de alte acte normative.

Articolul 115. Formele de protecție a copiilor rămași fără ocrotire părintească

(1) Autoritatea tutelară asigură menținerea sau reintegrarea copilului rămas fără ocrotire părintească:

- a) în familia biologică - familie în care s-a născut;
- b) în familia extinsă - rudele lui de pînă la gradul IV inclusiv (în cazul cînd nu este posibil plasamentul în familia biologică).

(2) În cazul imposibilității de aplicare a măsurilor menționate la alin. (1), copilul rămas fără ocrotire părintească va beneficia de următoarele forme de protecție, acordîndu-se prioritate formelor de protecție de tip familial față de cele rezidențiale:

- a) adopția;
- b) tutela (curatela);
- c) asistența parentală profesionistă;
- d) plasamentul în casa de copii de tip familial;
- e) plasamentul în instituția rezidențială de orice tip;
- f) alte forme de protecție, în condițiile legii.

(3) La alegerea formei de protecție se va lua în considerare cu prioritate interesul superior al copilului, de asemenea, se va ține cont în mod obligatoriu de proveniența etnică, de apartenența la o anumită cultură, de religia, limba,

starea de sănătate și dezvoltarea copilului în vederea creării unor condiții de viață care să asigure continuitatea în educația lui.

(4) Autoritatea tutelară monitorizează și evaluează, nu mai rar decât o dată în 6 luni, situația copilului rămas fără ocrotire părintească, căruia i s-a aplicat o formă de protecție în condițiile alin.(1) și (2).

(5) Pînă la determinarea formei adecvate de protecție a copilului rămas fără ocrotire părintească, responsabil de acesta este autoritatea tutelară.

Capitolul 18

ADOPTIA

Articolul 116. Copiii care pot fi adoptați

(1) Pot fi adoptați numai copii minori, cu excepția celor care au obținut capacitatea deplină de exercițiu sub vârsta de 18 ani.

(2) Adopția fraților și surorilor de către persoane diferite este interzisă, cu excepția cazurilor cînd această cerință contravine intereselor copiilor sau cînd unul dintre frați (surori) nu poate fi adoptat din motive de sănătate.

(3) Adopția unui copil care este cetățean al Republicii Moldova de către cetățeni străini sau apatrizi se admite numai în cazuri excepționale cînd nu există posibilitatea ca acest copil să fie adoptat sau pus sub tutelă (curatelă):

a) de către rudele copilului, indiferent de cetățenia lor;

b) de către alte persoane cetățeni ai Republicii Moldova.

(4) Adopția, în cazurile prevăzute la alin.(3), se face în conformitate cu prevederile generale și dacă s-a dovedit că, timp de cel puțin 6 luni din momentul luării copilului la evidență, acesta nu a fost acceptat pentru adopție sau luat sub tutelă (curatelă):

a) de către rudele sale, indiferent de cetățenia lor;

b) de către cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini sau apatrizii cu domiciliul în Republica Moldova.

(5) Prevederile alin.(3) și (4) nu se aplică dacă:

a) soțul adoptă copilul celui alt soț;

b) copilul suferă de o boală gravă care necesită un tratament special ce nu poate fi acordat în Republica Moldova.

Articolul 117. Evidența copiilor care pot fi adoptați

(1) Sînt luați la evidență și propuși pentru adopție copiii:

a) ai căror părinți au decedat;

b) ai căror părinți sînt decăzuți din drepturile părintești, sînt declarați incapabili sau dispăruți;

c) care au fost abandonați de ambii părinți sau de unicul părinte;

d) care au fost propuși pentru adopție de ambii părinți sau de unicul părinte.

(2) Evidența copiilor care pot fi adoptați se efectuează de către autoritățile tutelare respective și autoritatea centrală pentru protecția copilului.

(3) Persoanele cu funcții de răspundere din autoritățile administrației publice locale, din organizațiile obștești, precum și alte persoane sînt obligate să comunice autorității tutelare informațiile pe care le dețin despre copiii care pot fi propuși pentru adopție și despre cei care au rămas fără îngrijire părintească.

(4) Nerespectarea obligației prevăzute la alin.(2) atrage răspunderea în cazurile și limitele prevăzute de lege.

Articolul 118. Evidența persoanelor care doresc să adopte copii

(1) Evidența cetățenilor Republicii Moldova care doresc să adopte copii se efectuează de către autoritățile tutelare conform prezentului cod și actelor normative ale Guvernului.

(2) Evidența cetățenilor străini și a apatrizilor care doresc să adopte copii cetățeni ai Republicii Moldova se efectuează de către autoritatea centrală pentru protecția copilului.

Articolul 119. Modalitatea încuviințării adopției

(1) Încuviințarea adopției copilului se face de către instanța judecătorească la cererea persoanelor (persoanei) care solicită adopția. Examinarea cererii privind încuviințarea adopției se face în modul prevăzut pentru procedurile speciale, cu respectarea condițiilor stabilite de legislația procesuală civilă.

(2) Cererea privind încuviințarea adopției se examinează de către instanța

judecătorească, cu participarea obligatorie a autorității tutelare.

(3) Instanța judecătorească va expedia, în termen de 3 zile din momentul când hotărîrea privind încuviințarea adopției a rămas definitivă, copia acestei hotărîri oficiului de stare civilă din raza ei teritorială. Oficiul de stare civilă va executa hotărîrea judecătorească privind încuviințarea adopției, indiferent de faptul dacă există sau nu cererea adoptatorilor sau a persoanelor împuternicite de ei în acest sens.

Articolul 120. Accesul la informația privind copiii care pot fi adoptați

(1) Accesul la informația privind copiii care pot fi adoptați este liber pentru persoanele care solicită adopția și persoanele împuternicite de ele.

(2) Autoritățile tutelare nu au dreptul să limiteze accesul la informația privind copiii care pot fi adoptați în modul prevăzut de prezentul cod.

(3) Autoritatea centrală pentru protecția copilului asigură publicarea și accesul la informația privind copiii luați la evidență pentru adopție.

Articolul 121. Persoanele care au dreptul la adopție

(1) Adoptatori pot fi persoane de ambele sexe care au atins vârsta de 25 de ani, cu excepția persoanelor:

a) decăzute din drepturile părintești;

b) declarate incapabile sau cu capacitate limitată de exercițiu;

c) care au adoptat copii, dar adopția a fost anulată din culpa lor;

d) eliberate de obligațiile de tutore (curator) din cauza neîndeplinirii culpabile a obligațiilor lor;

e) care, în virtutea calităților morale sau a stării sănătății, nu sînt în stare să-și îndeplinească drepturile și obligațiile părintești de întreținere și de educație a copilului adoptat;

t) care urmăresc scopul de a obține o adopție fictivă;

g) care au prezentat documente false;

h) care au atins vârsta de 50 de ani (această regulă nu se aplică în cazul când adoptatorii sînt căsătoriți între ei și unul din ei nu a atins vârsta de 50 de ani, precum și atunci când părintele adoptiv este soțul părintelui copilului adoptat

sau cînd copilul a trăit în familia eventualilor părinți adoptivi înainte ca aceștia să împlinească vîrsta de 50 de ani).

(2) Cetățenii străini și apatrizii care își au domiciliul în afara hotarelor Republicii Moldova pot fi adoptatori ai copiilor cetățeni ai Republicii Moldova numai dacă întrunesc atît condițiile impuse de legislația statului ai cărui cetățeni sînt sau în care își au domiciliul, cît și condițiile impuse de legislația Republicii Moldova, precum și dacă țara lor este membră a Convenției asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale sau dacă în acest domeniu există un acord bilateral între state.

(3) Nu se admite adopția copilului de un cuplu necăsătorit.

(4) Lista contraindicațiilor medicale pentru persoanele care intenționează să adopte copii se aprobă de Guvern.

Articolul 122. Termenul de încercare la adopție

(1) Hotărîrea instanței judecătorești privind încuviințarea adopției poate fi pronunțată numai atunci cînd copilul s-a aflat în îngrijirea viitorilor adoptatori (adoptator) nu mai puțin de 6 luni.

(2) În unele cazuri, adopția poate fi încuviințată și fără stabilire acestui termen de încercare, motivele menționîndu-se în hotărîrea instanței judecătorești.

Articolul 123. Diferența de vîrstă între adoptator și adoptat

(1) Diferența de vîrstă între adoptator și adoptat va fi de cel puțin 15 ani. Această regulă nu se aplică în cazurile cînd unul dintre soți adoptă copilul celuilalt soț.

(2) Pentru motive temeinice, această diferență de vîrstă poate fi redusă, dar nu mai mult decît cu 5 ani.

Articolul 124. Acordul părinților la adopție

(1) Pentru adopția copilului se cere acordul părinților lui.

(2) Acordul părinților la adopție va fi exprimat printr-o declarație scrisă autenticată de notar sau de autoritatea tutelară în a cărei rază teritorială se află domiciliul copilului ori al părinților.

(3) Acordul părinților poate fi exprimat și personal în instanța judecătorească.

(4) Administrația instituției în care este întreținut și educat copilul este în

drept să ceară acordul părinților pentru o eventuală adopție a acestuia, fără indicarea identității adoptatorilor.

(5) Părinții pot să-și retragă acordul la adopție în orice moment, dar numai pînă la pronunțarea hotărîrii judecătorești privind încuviințarea acesteia.

Articolul 125. Adopția copilului fără acordul părinților

Nu este necesar acordul părinților pentru adopția copilului dacă aceștia:

- a) sînt decăzuți din drepturile părintești;
- b) sînt declarați incapabili;
- c) sînt declarați dispăruți;
- d) nu sînt cunoscuți;
- e) nu locuiesc împreună cu copilul și se eschivează nemotivat de la întreținerea și educația acestuia mai mult de 6 luni.

Articolul 126. Acordul tutorelui (curatorului) la adopție

(1) În cazul cînd copilul se află sub tutelă (curatelă), este necesar și acordul scris al tutorelui (curatorului) la adopție, autentificat de notar sau de autoritatea tutelară în a cărei rază teritorială se află domiciliul minorului sau al tutorelui (curatorului). Acordul poate fi exprimat de tutore (curator) și personal în instanța judecătorească.

(2) Instanța judecătorească, după caz, poate încuviința adopția și fără acordul tutorelui (curatorului), ținînd cont de avizul autorității tutelare.

Articolul 127. Acordul copilului la adopție

(1) Pentru adopția copilului care a atins vîrsta de 10 ani este necesar și acordul acestuia exprimat în instanța judecătorească.

(2) Ca excepție, copilul poate fi adoptat fără acordul lui dacă, pînă la momentul adopției, el a locuit în familia adoptatorilor și nu știe că aceștia nu sînt părinții lui firești.

Articolul 128. Acordul soțului adoptatorului

(1) În cazul cînd copilul este adoptat numai de unul dintre soți, este necesar acordul scris al celuilalt soț, autentificat de notar sau de autoritatea tutelară.

Acest acord poate fi exprimat și personal în instanța judecătorească.

(2) Acordul celuilalt soț nu se cere dacă acesta:

a) a fost declarat incapabil;

b) a fost declarat dispărut;

c) a întrerupt relațiile familiale cu adoptatorul, nu locuiește împreună cu acesta mai mult de un an și domiciliul lui nu este cunoscut.

Articolul 129. Numele de familie și prenumele copilului adoptat.

(1) După adopție, copilul își poate păstra numele de familie și prenumele.

(2) La cererea adoptatorilor, instanța judecătorească poate schimba numele și prenumele copilului adoptat, atribuindu-I numele de familie al adoptatorilor sau al unuia dintre ei, dacă aceștia poartă nume de familie diferite, iar prenumele poate fi

ales de adoptatori.

(3) Pentru schimbarea numelui de familie și a prenumelui copilului adoptat care a atins vârsta de 10 ani se cere și acordul acestuia.

(4) În caz de schimbare a numelui de familie și a prenumelui copilului adoptat, faptul se menționează în hotărîrea instanței judecătorești - privind încuviințarea adopției.

Articolul 130. Schimbarea locului de naștere al copilului adoptat

(1) În scopul asigurării secretului adopției, la cererea adoptatorilor, este posibilă schimbarea locului de naștere al copilului.

(2) În caz de schimbare a locului de naștere al copilului adoptat, faptul se menționează în hotărîrea instanței judecătorești privind încuviințarea adopției.

Articolul 132. Efectele juridice ale adopției

(1) Drepturile și obligațiile, adoptatorului și adoptatului iau naștere din momentul cînd a rămas definitivă hotărîrea instanței judecătorești privind încuviințarea adopției.

(2) Adoptatul și descendenții lui, în raport cu părinții adoptivi și rudele acestora, iar adoptatorii și rudele acestora, în raport cu copilul adoptat și

descendenții lui, sînt asimilați în drepturile și obligațiile personale nepatrimoniale și patrimoniale cu rudele firești.

(3) Adoptatul pierde drepturile personale nepatrimoniale și patrimoniale și este eliberat de îndeplinirea obligațiilor față de părinții săi firești și rudele acestora.

(4) În cazul cînd copilul este adoptat de o singură persoană, drepturile personale pot fi păstrate, la cererea mamei, dacă adoptatorul este bărbat sau, la cererea tatălui, dacă adoptatorul este femeie. Despre aceasta se menționează în hotărîrea instanței

judecătorești privind încuviințarea adopției.

(5) Efectele juridice prevăzute de prezentul articol survin indiferent de faptul dacă adoptatorii sînt sau nu sînt înscriși în calitate de părinți ai copilului adoptat.

Articolul 133. Păstrarea dreptului copilului la pensie și indemnizații

Dacă, la momentul adopției, copilul avea dreptul la pensie și indemnizații în legătură cu pierderea întreținătorului, acest drept va fi păstrat și după adopție.

Articolul 134. Secretul adopției

(1) Secretul adopției este ocrotit de lege.

(2) Persoanele oficiale cărora le este cunoscut faptul adopției sînt obligate să păstreze secretul acestui fapt. În caz contrar, ele poartă răspundere în conformitate cu legea.

(3) Se interzice eliberarea, fără acordul adoptatorilor sau al autorității tutelare, a extraselor din registrele de stare civilă ori a copiilor de pe acestea din care să se vadă că adoptatorii nu sînt părinții firești ai copilului adoptat.

Articolul 135. Încetarea adopției

(1) Adopția încetează în urma desfacerii sau declarării nulității acesteia în baza hotărîrii instanței judecătorești.

(2) Adopția desfăcută încetează din momentul cînd hotărîrea respectivă a instanței judecătorești a rămas definitivă.

(3) Adopția declarată nulă încetează din momentul încuviințării acesteia.

(4) Cererea privind desfacerea sau declararea nulității adopției se înaintează

adoptatorilor.

(5) Dacă părinților nu le sînt cunoscuți adoptatorii, cererea prevăzută la alin.(4) se depune la autoritatea tutelară din raza teritorială a instanței judecătorești care a adoptat hotărîrea privind încuviințarea adopției. În acest caz, adoptatorilor li se

comunică despre acțiunea pornită și ei au dreptul să participe la proces sau să încredințeze autorității tutelare apărarea drepturilor lor.

(6) La examinarea cauzelor privind desfacerea sau declararea nulității adopției, instanța judecătorească este în drept să oblige adoptatorii să participe la proces.

Articolul 136. Temeiurile desfacerii adopției

(1) Adopția poate fi desfăcută, dacă aceasta o cer interesele copilului adoptat, în cazul cînd:

a) adoptatorii nu-și îndeplinesc sau nu-și pot îndeplini obligațiile privind întreținerea și educația adoptatului;

b) adoptatorii abuzează de drepturile părintești sau se comportă cu cruzime față de copil;

c) adoptatorii suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie;

d) adopția s-a făcut fără acordul părinților copilului sau al soțului adoptatorului, dacă acest acord se cerea conform legii.

(2) Instanța judecătorească este în drept să desfacă adopția și în alte cazuri, dacă aceasta o cer interesele adoptatului.

(3) Instanța judecătorească va expedia, în termen de 3 zile de la data cînd a rămas definitivă hotărîrea privind desfacerea adopției, o copie a acesteia oficiului de stare civilă și autorității tutelare din raza teritorială a instanței judecătorești.

Articolul 137. Dreptul de a cere desfacerea adopției

(1) Au dreptul să ceară desfacerea adopției copilului:

a) părinții acestuia;

b) adoptatorii lui;

- c) soțul adoptatorului, în cazul în care adopția a fost făcută fără acordul lui, dacă acest acord se cerea conform legii;
- d) însuși adoptatul care a atins vârsta de 14 ani;
- e) autoritatea tutelară;
- f) procurorul.

(2) Persoanele fizice și juridice altele decât cele menționate la alin.(1) nu au dreptul să ceară desfacerea adopției.

Articolul 138. Desfacerea adopției după atingerea majoratului de către adoptat

Dacă, în momentul pornirii acțiunii privind desfacerea adopției, adoptatul a atins vârsta de 18 ani, adopția poate fi desfăcută numai cu acordul atît al adoptatorului, cît și al adoptatului.

Articolul 139. Temeiurile declarării nulității adopției

Adopția poate fi declarată nulă numai dacă se va stabili că:

- a) încuviințarea ei s-a întemeiat pe acte false;
- b) adopția a fost fictivă;
- c) la momentul încuviințării adopției, adoptatorul era decăzut din drepturile părintești, declarat incapabil sau cu capacitate limitată de exercițiu.

Articolul 140. Dreptul de a cere declararea nulității adopției

Au dreptul de a cere declararea nulității adopției.

- a) autoritățile tutelare;
- b) procurorul.

Articolul 141. Efectele încetării adopției

(1) Din momentul încetării adopției, se sting toate drepturile și obligațiile personale nepatrimoniale și patrimoniale dintre copilul adoptat și descendenții lui, pe de o parte, și adoptatorii și rudele lor, pe de altă parte, și se restabilesc drepturile și obligațiile dintre adoptat și descendenții lui, pe de o parte, și părinții și rudele firești ale adoptatului, pe de altă parte.

(2) În cazul încetării adopției, problema privind restabilirea numelui de familie și a prenumelui copilului adoptat se soluționează de instanța judecătorească. Dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, se ia în considerare și părerea lui.

(3) În cazul desfacerii adopției, instanța judecătorească poate obliga adoptatorii să acorde copilului minor întreținere în mărimea și modul prevăzute de prezentul cod.

(4) După încetarea adopției, copilul este înapoiat părinților. Dacă părinții lipsesc sau înapoierea lui părinților contravine intereselor copilului, el este dat în grija autorității tutelare.

Capitolul 19

TUTELA ȘI CURATELA COPIILOR

Articolul 142. Instituirea tutelei și curatelei

(1) Tutela și curatele se instituie asupra copiilor rămași fără ocrotire părintească în scopul educației și instruirii acestora, precum și al apărării drepturilor și intereselor lor legitime.

(2) Tutela se instituie asupra copiilor care nu au atins vârsta de 14 ani. La atingerea vârstei de 14 ani, tutela se transformă în curatelă, fără adoptarea de către autoritatea tutelară a unei hotărâri suplimentare.

(3) Curatele se instituie asupra copiilor în vârstă de la 14 la 18 ani.

(4) Tutela și curatele se instituie de către autoritățile administrației publice locale, în termen de cel mult o lună din momentul primirii cererii respective, în baza avizului scris al autorității tutelare.

Articolul 143. Persoanele care pot fi numite tutori (curatori)

(1) Pot fi numiți tutori (curatori) o singură persoană fizică sau soțul și soția împreună dacă nu se află în vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la alin. (4) și au consimțit expres.

(2) La numirea tutorelui (curatorului) se iau în considerare calitățile morale și alte calități personale, posibilitățile candidatului de a-și îndeplini obligațiile de tutore (curator), relațiile lui și ale membrilor familiei lui cu copilul.

(3) Numirea tutorelui la copilul care a atins vârsta de 10 ani se face numai cu acordul copilului.

(4) Nu poate fi numită tutore (curator) persoana:

a) minoră;

b) declarată incapabilă sau cu capacitate de exercițiu limitată;

c) decăzută din drepturile părintești;

d) declarată incapabilă de a fi tutore (curator) din cauza stării de sănătate;

e) care a fost adoptator, dar adopția a fost anulată din cauza exercitării necorespunzătoare a obligațiilor de adoptator;

f) căreia i s-a restrâns exercițiul unor drepturi politice sau civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum și persoana cu rele purtări;

g) ale cărei interese vin în conflict cu interesele persoanei puse sub tutelă (curatelă);

h) înlăturată, prin act autentic sau prin testament, de către părintele care exercita singur, pînă la momentul morții, ocrotirea părintească;

i) care, exercitînd o tutelă (curatelă), a fost îndepărtată de la ea;

j) care suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie;

k) care se află în relații de muncă cu instituția în care este internat copilul asupra căruia se instituie tutela (curatela);

l) care nu are domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 144. Tutela (curatela) asupra copiilor care sînt întreținuți și educați în instituțiile de stat

(1) În cazul în care asupra copiilor întreținuți și educați în instituțiile de stat nu este instituită tutela (curatela), obligațiile tutorelui (curatorului) sînt puse pe seama administrației instituției respective.

(2) Plasamentul temporar al copilului aflat sub tutelă (curatelă) în instituția de stat nu anulează drepturile și obligațiile tutorelui (curatorului) față de acesta.

(3) Apărarea drepturilor copiilor externați din instituțiile de stat este preluată de către autoritățile tutelare.

Articolul 145. Drepturile copiilor aflați sub tutelă (curatelă)

Copiii aflați sub tutelă (curatelă) au dreptul:

- a) de a locui împreună cu tutorele (curatorul) lor;
- b) la condiții normale de întreținere, educație și instruire;
- c) la dezvoltare multilaterală și la respectarea demnității umane;
- d) la pensia de întreținere și la alte plăți sociale;
- e) la spațiul locativ ocupat anterior de către părinții lor sau la asigurarea cu spațiu locativ, în modul stabilit;
- f) la apărarea drepturilor lor în modul stabilit;
- g) la comunicare cu părinții și rudele;
- h) la exprimarea propriei opinii în procesul soluționării problemelor care le ating drepturile și interesele legitime.

Articolul 146. Drepturile și obligațiile tutorelui (curatorului)

- (1) Tutorele (curatorul) are dreptul și este obligat să se ocupe de educația copilului aflat sub tutela (curatela) sa, să aibă grijă de sănătatea și dezvoltarea fizică, psihică, spirituală și morală a copilului.
- (2) Tutorele (curatorul) determină de sine stătător procedeele și mijloacele de educație a copilului aflat sub tutelă (curatelă), luând în considerare eventualele recomandări ale autorității tutelare și respectând prevederile art.62.
- (3) Tutorele (curatorul), ținând cont de opinia copilului, poate alege instituția de învățământ și forma de studii pe care le va urma copilul, fiind obligat să asigure frecventarea de către copil a școlii pînă la sfîrșitul anului de învățământ în care acesta atinge vîrsta de 16 ani.
- (4) Tutorele (curatorul) este în drept să ceară de la orice persoană, inclusiv rudele apropiate, înapoierea copilului pe care acestea îl rețin fără temei legal sau fără o hotărîre corespunzătoare a instanței judecătorești.
- (5) Tutorele (curatorul) nu este în drept să împiedice contactele copilului cu rudele lui, cu excepția cazurilor în care contactele respective contravin intereselor acestuia.
- (6) Drepturile și obligațiile tutorelui (curatorului) privind reprezentarea intereselor copilului aflat sub tutela (curatela) sa sînt stabilite de legislația

civilă.

(7) Tutorele (curatorul) este obligat să locuiască împreună cu copilul aflat sub tutela (curatela) sa. Curatorul și copilul aflat sub curatelă care a atins vârsta de 14 ani pot locui separat doar cu acordul autorității tutelare.

(8) Tutorele (curatorul) este obligat să comunice autorității tutelare informațiile privind starea sănătății, îngrijirea și educația copilului, precum și schimbarea domiciliului.

Articolul 147. Exercițarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor de tutore (curator)

(1) Drepturile și obligațiile de tutore (curator) sînt exercitate exclusiv în interesul minorului aflat sub tutelă (curatelă).

(2) Obligațiile de tutore (curator) sînt exercitate gratuit, cu excepțiile prevăzute de lege.

Capitolul 20

CASELE DE COPII DE TIP FAMILIAL

Articolul 148. Noțiunea de casă de copii de tip familial

Casa de copii de tip familial este o instituție particulară creată pe baza unei familii, ținîndu-se cont de situația materială și nivelul spiritual al acesteia, în scopul întreținerii parțiale și educației copiilor orfani și a celor rămași fără ocrotire părintească.

Articolul 149. Crearea caselor de copii de tip familial

(1) Casa de copii de tip familial se creează conform hotărîrii autorității administrației publice locale, adoptate în baza avizului autorității tutelare, a cererii părinților educatori și a actelor anexate la aceasta.

(2) În casa de copii de tip familial pot fi cel mult 7 copii, inclusiv copiii proprii ai părinților educatori, dar nu mai puțin de 3 copii plasați.

Articolul 150. Părinții educatori

(1) Pot fi părinți educatori persoanele cu domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova, care au atins vârsta de 25 de ani și ale căror calități morale și stare a sănătății permit îndeplinirea obligațiilor respective.

(2) Nu pot fi părinți educatori persoanele:

- a) decăzute din drepturile părintești;
- b) declarate incapabile sau cu capacitate limitată de exercițiu;
- c) eliberate de obligațiile de tutore (curator) din culpa lor;
- d) care au fost adoptatori, dar adopția a fost desfăcută din culpa lor;
- e) care suferă de boli cronice grave sau contagioase.

Articolul 151. Drepturile și obligațiile părinților educatori

(1) Părinții educatori au față de copiii plasați în casele de copii de tip familial drepturi și obligații similare celor ale tutorelui (curatorului).

(2) Părinții educatori beneficiază de remunerare și înlesniri în modul stabilit de Guvern.

Articolul 152. Copiii care pot fi plasați în casele de copii de tip familial

(1) În casele de copii de tip familial pot fi plasați pentru întreținere și educație copiii orfani și copiii rămași fără ocrotire părintească în vîrstă de pînă la 14 ani.

(2) Alegerea prealabilă a copiilor pentru casa de copii de tip familial se face de către părinții educatori, cu concursul autorității tutelare, ținîndu-se cont de cerințele art.115 alin.(2).

(3) La plasarea în casele de copii de tip familial este interzisă despărțirea fraților și surorilor, cu excepția cazurilor cînd aceasta o cer interesele copiilor.

(4) Copilul care a împlinit vîrsta de 10 ani poate fi plasat în casa de copii de tip familial numai cu acordul acestuia.

Articolul 153. Drepturile copiilor plasați în casele de copii de tip familial

(1) Copiii plasați în casele de copii de tip familial au aceleași drepturi ca și copiii aflați sub tutelă (curatelă).

(2) Pentru întreținerea copiilor din casele de copii de tip familial se plătesc indemnizații lunare în modul și cuantumul prevăzute de Guvern.

TITLUL VI

REGLEMENTAREA RELAȚIILOR FAMILIALE CU ELEMENTE DE EXTRANEITATE

Articolul 154. Aplicarea normelor dreptului familiei față de cetățenii străini și apatrizi

Cetățenii străini și apatrizii cu domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova, în relațiile familiale, au aceleași drepturi și obligații ca și cetățenii Republicii Moldova.

Articolul 155. Încheierea căsătoriei pe teritoriul Republicii Moldova

(1) Forma și modul de încheiere a căsătoriei pe teritoriul Republicii Moldova de către cetățenii străini și apatrizi sînt determinate de legislația Republicii Moldova.

(2) Cetățenii străini, cu domiciliul în afara teritoriului Republicii Moldova, încheie căsătoria pe teritoriul Republicii Moldova conform legislației Republicii Moldova dacă au dreptul la încheierea căsătoriei în conformitate cu legislația statului ai cărui cetățeni sînt.

(3) Condițiile de încheiere a căsătoriei de către apatrizi pe teritoriul Republicii Moldova sînt determinate de legislația Republicii Moldova, ținîndu-se cont de legislația statului în care aceștia își au domiciliul.

(4) Căsătoriile încheiate la misiunile diplomatice și oficiile consulare străine sînt recunoscute pe teritoriul Republicii Moldova în baza principiului reciprocității.

Articolul 156. Încheierea căsătoriei în afara Republicii Moldova

(1) Cetățenii Republicii Moldova se pot căsători în afara Republicii Moldova la misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale Republicii Moldova.

(2) Căsătoriile dintre cetățenii Republicii Moldova și căsătoriile dintre cetățenii Republicii Moldova și cetățenii străini sau apatrizi încheiate în afara Republicii Moldova în conformitate cu legislația țării în care a fost încheiată căsătoria sînt recunoscute în Republica Moldova doar în cazul dacă au fost respectate condițiile art.11 și 14 din prezentul cod.

Articolul 157. Relațiile personale nepatrimoniale și patrimoniale ale soților

(1) Drepturile și obligațiile personale nepatrimoniale și patrimoniale ale soților

se determină de legislația statului în care își au domiciliul comun, iar în lipsa domiciliului comun - a legislației statului unde aceștia au avut ultimul domiciliu comun.

(2) Dacă soții nu au și nici nu au avut anterior un domiciliu comun, drepturile și obligațiile lor personale nepatrimoniale și patrimoniale se determină pe teritoriul

Republicii Moldova în baza legislației Republicii Moldova.

(3) Contractul matrimonial și contractul privind plata pensiei de întreținere, în baza unui acord dintre soți, pot fi supuse legislației statului unde își are domiciliul unul dintre soți. În lipsa unui atare acord, contractelor în cauză li se aplică prevederile alin.(1) și (2).

Articolul 158. Desfacerea căsătoriei

(1) Desfacerea căsătoriei cu elemente de extraneitate pe teritoriul Republicii Moldova are loc conform legislației Republicii Moldova.

(2) Cetățenii Republicii Moldova care locuiesc în afara țării au dreptul la desfacerea căsătoriei în instanțele judecătorești ale Republicii Moldova, indiferent de cetățenia și domiciliul celuilalt soț.

(3) Dacă, conform legislației Republicii Moldova, căsătoria poate fi desfăcută de oficiul de stare civilă, această problemă poate fi soluționată de misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale Republicii Moldova.

(4) Este recunoscută valabilă desfacerea căsătoriei în afara Republicii Moldova dacă, la soluționarea acestei probleme, au fost respectate cerințele legislației statului corespunzător privind competența organelor care au adoptat hotărârea și privind desfacerea căsătoriei.

Articolul 159. Stabilirea și contestarea paternității (maternității)

(1) În Republica Moldova, în cazul părinților (părintelui) cetățeni străini sau apatrizi, paternitatea (maternitatea) se stabilește și se contestă conform legislației Republicii Moldova.

(2) Paternitatea (maternitatea) în raport cu copilul cetățean al Republicii Moldova se stabilește și se contestă în Republica Moldova conform legislației proprii, indiferent de domiciliul copilului.

(3) Dacă, conform legislației Republicii Moldova, este posibilă stabilirea

paternității (maternității) la oficiile de stare civilă, părinții copilului care locuiesc în străinătate sînt în drept să se adreseze cu o declarație privind stabilirea paternității (maternității) la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova dacă cel puțin unul din părinți este cetățean al Republicii Moldova.

Articolul 160. Drepturile și obligațiile părinților și copiilor

(1) Drepturile și obligațiile părinților, inclusiv obligația părinților de a-și întreține copiii, sînt stabilite de legislația statului pe al cărui teritoriu aceștia își au domiciliul comun. În lipsa domiciliului comun al părinților și copiilor, drepturile și obligațiile acestora sînt reglementate de legislația statului al cărui cetățean este copilul.

(2) În cazurile de asigurare a obligațiilor de întreținere dintre părinți și copii poate fi aplicată legislația statului al cărui cetățean este persoana ce pretinde întreținere.

Articolul 161. Obligațiile de întreținere ale copiilor și ale altor membri ai familiei

Obligațiile de întreținere ale copiilor și ale altor membri ai familiei se determină în conformitate cu legislația statului unde își are domiciliul persoana care are dreptul la întreținere, dacă contractul privind plata pensiei de întreținere nu prevede altfel.

Articolul 162. Adopția

(1) Pe teritoriul Republicii Moldova, adopția copiilor cetățeni ai Republicii Moldova de către cetățeni străini are loc ținîndu-se cont de legislația statelor ai căror cetățeni sînt aceștia din urmă. În același mod se procedează și în cazul desfacerii adopției.

(2) Pe teritoriul Republicii Moldova, adopția copiilor cetățeni, ai Republicii Moldova de către apatrizi are loc ținîndu-se cont de legislația statelor în care aceștia din urmă își au domiciliul la data depunerii cererii privind încuviințarea adopției. În același mod se procedează și în cazul desfacerii adopției.

(3) La soluționarea adopției copiilor cetățeni ai Republicii Moldova de către cetățeni străini și apatrizi se va asigura continuitatea educației copiilor, ținîndu-se cont de proveniența lor etnică, apartenența culturală și religioasă, de limbă și alte particularități importante.

(4) Pe teritoriul Republicii Moldova, adopția copiilor cetățeni ai Republicii Moldova de către cetățenii străini și apatrizi se va face, de asemenea, în condițiile art.116, 119 și 121.

(5) Pe teritoriul Republicii Moldova, adopția copiilor cetățeni străini cu domiciliul în Republica Moldova are loc în conformitate cu legislația Republicii Moldova, dacă tratatele internaționale nu prevăd altfel.

(6) Adopția copiilor cetățeni ai Republicii Moldova cu domiciliul în afara teritoriului Republicii Moldova, efectuată de către organele abilitate ale statului străin al cărui cetățean este adoptatorul, se recunoaște ca valabilă în Republica Moldova cu condiția autorizării ei anticipate de către autoritatea centrală pentru protecția copilului.

Articolul 163. Asigurarea drepturilor copiilor cetățeni ai Republicii Moldova adoptați de către cetățeni străini sau apatrizi

(1) Copiii cetățeni ai Republicii Moldova pot fi adoptați de către cetățeni străini sau apatrizi doar dacă, conform legislației statelor în care urmează să plece, li se vor asigura garanții și norme juridice echivalente celor de care s-ar fi bucurat în cazul adopției în țara natală și dacă legislația statelor respective le garantează drepturile

într-un volum nu mai mic decât legislația Republicii Moldova.

(2) Autoritatea centrală pentru protecția copilului, cu sprijinul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale Republicii Moldova, precum și pe alte căi recunoscute de normele internaționale, este abilitată să pretindă de la autoritățile și organizațiile statelor ai căror cetățeni sînt adoptatorii sau în care își au domiciliul adoptatorii apatrizi asigurarea pentru copiii adoptați cetățeni ai Republicii Moldova a garanțiilor și normelor juridice echivalente celor de care aceștia s-ar fi bucurat în cazul adopției în țara natală, să ceară informații cu privire la condițiile de viață și de educație ale adoptaților.

(3) Cetățenia copiilor adoptați de către cetățeni străini sau apatrizi se reglementează de Legea cu privire la cetățenia Republicii Moldova.

Articolul 164. Aplicarea normelor dreptului familiei ale statelor străine

(1) în cazul aplicării pe teritoriul Republicii Moldova a normelor dreptului familiei ale statelor străine conținutul acestora se determină conform interpretării oficiale sau conform practicii din statele respective.

(2) Persoanele interesate au dreptul să prezinte documente care confirmă conținutul normelor dreptului familiei ale statului străin pe care le invocă sau să contribuie într-un alt mod la determinarea conținutului acestor norme.

(3) Dacă măsurile întreprinse nu permit stabilirea conținutului normelor dreptului familiei ale statelor străine, se aplică legislația Republicii Moldova.

(4) Normele dreptului familiei ale statelor străine nu sînt aplicabile pe teritoriul Republicii Moldova dacă contravin moravurilor și ordinii publice din Republica Moldova. În acest caz, se aplică legislația Republicii Moldova.

TITLUL VII

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 165

La data intrării în vigoare a prezentului cod, se abrogă Codul căsătoriei și familiei, aprobat prin Legea nr.914-VII din 16 decembrie 1969, cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 166

(1) Normele prezentului cod se aplică relațiilor familiale care au luat naștere după intrarea lui în vigoare.

(2) În cazul relațiilor familiale care au luat naștere pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod, normele acestuia se vor aplica drepturilor și obligațiilor care vor lua naștere după intrarea lui în vigoare.

(3) Reglementările referitoare la recunoașterea ca valabilă a căsătoriei a cărei înregistrare de stat a fost efectuată la organele de stare civilă (art.2) nu se aplică căsătoriilor încheiate de cetățenii Republicii Moldova cu respectarea ritualurilor religioase pe teritoriile ocupate care intrau în componența fostei U.R.S.S. în perioada celui de al doilea război mondial, pînă la constituirea sau reconstituirea organelor de stare civilă pe teritoriul Republicii Moldova.

(4) Reglementările privind proprietatea în devălmășie a soților și privind proprietatea personală a fiecăruia dintre soți, prevăzute la art.20-23, se vor aplica proprietății obținute de către soți (unul dintre soți) după intrarea în vigoare a prezentului cod.

(5) Condițiile și modul încheierii contractelor matrimoniale și a contractelor cu privire la plata pensiei de întreținere, reglementate la cap.6 și 15, se aplică

contractelor respective încheiate după intrarea în vigoare a prezentului cod. Contractele matrimoniale și contractele cu privire la plata pensiei de întreținere încheiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor aplica în măsura în care nu contravin acestuia.

(6) Căsătoria desfăcută pe cale judecătorească până la intrarea în vigoare a prezentului cod se consideră desfăcută de la data înregistrării divorțului la oficiul de stare civilă.

(7) Stabilirea paternității (maternității), contestarea paternității (maternității) sau orice altă acțiune privitoare la starea civilă cade sub incidența Codului familiei și produce efectele prevăzute de acesta și în cazul copiilor născuți înainte de intrarea lui în vigoare, chiar dacă cererea se află în fază de judecată.

(8) Cererile cu privire la orice măsuri de ocrotire, acceptate în baza legilor abrogate și aflate în fază de judecată la intrarea în vigoare a prezentului cod, vor fi soluționate de instanțele judecătorești potrivit dispozițiilor acestui cod.

Articolul 167

Guvernul, în termen de 3 luni:

- va aduce actele sale normative în conformitate cu prezentul cod;
- va adopta acte normative care să asigure aplicarea prezentului cod.

PREȘEDINTELE

PARLAMENTULUI Eugenia OSTAPCIUC

Chișinău, 26 octombrie 2000.

Nr. 1316-XIV.